Զ. Տ ԱՐԻ 1766 ԹՈՒԼԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 22 ՏՐԷ 4382 — Հ. Տ. 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 12 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — ՀԻՃՐ. 18 ՐԻՊԻՎ ԱԽՐԻ 1307 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՊ ՈՐ ԵՒ ԻՆՉ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԵՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՎԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Գալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعليه ده غلطه ده نورادونكيان خانده آره‌وك

غزته‌سى اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՎԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ՀԱՅՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

1 Գիծը համար Տարեկան գնակոչ արտաքսի	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գուսան » Տարեկան »	200
» » Վեցամսեայ »	100
Օտար երկիրներէ տարեկան գրոշք	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար նամակ գրողը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չտրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 30 ՆՈՅԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ԱՍԻԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

ԿԱՒԿԱՍԻԱ։— ՊԱՐՍԿԱ ՏԱՆ։— Վ.Ո ՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ ԿԱՒԿԱՍԻՈՅ ԵՒ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՀԵՏ։— ՌԱԶԱՖԱԿԱՆ ՇԱՀԵՐ

Թարգմ. յատուկ թղթակից մը գրկեց ի Պարսկաստան, որ, Նասրէտտին Շահին յԵւրոպա այցելութեան առթիւ, մասէն պիտի քննէ Պարսկաստանի քաղաքական, տնտեսական և ընկերական պայմաններն, Անգլիոյ և Ռուսիոյ յարաբերութիւնները Պարսկաստանի հետ, և անգլիական աշխարհին լաւագոյնս պիտի ծանօթացնէ Մեծին Բրիտանիոյ շահերն ի Պարսկաստան։ Այս թղթակից արդէն երեք ընդարձակ նամակներ գրկեց, մին Պաքուէ, երկրորդն Ասխապատէ և երրորդը Մէշէտէ։ Այս թղթակցութիւններէ քաղելով հետզհետէ մեր ընթերցողաց կը ներկայացնենք քանի մը հատուածներ որք Թուրքիոյ համար կարեւորութիւն կրնան ունենալ։

«Տարի մը յառաջ հինգ օր Պաթում մնացի։ Կը տեսնեմ որ մէկ տարւոյ միջոցին անհուն յառաջդիմութիւն ըրած են Ռուսք այս քաղաքը զարգացնելու և ամրացնելու գործին մէջ։ Տան և մէկ տարիէ ի վեր է որ՝ Պերլինի Դաշնագրով՝ մնան ի Պաթում՝ և երեք ու կէս տարիէ ի վեր է որ՝ բրեռնարարելով այն Դաշնագիր՝ զինուորական նաւահանգստի մը դարձուցին ինչ որ անմաքս և ազատ նաւահանգիստ լինելու սահմանուած էր։ Պաթումի բազմամարդութիւնն հետզհետէ կ'աճի։ հիմա 15,000 բնակիչ ունի, որոց հաւասարն մէկ երրորդն են Ռուսք։ Մնացեալք Թուրքք, Վրացիք, Չերքէսք, Մինկրելք, Պարսիկք, Հայք, Յոյնք, արեւելքնակ Եւրոպացիք, Հրեայք և գրեթէ եւրոպեան ամեն ազգաց ներկայացուցիչք։ Պաթում Սեւ ծովու արեւելեան եզերաց վրայ միակ քաղաքն է որ նաւահանգստի պէս բան մ'ունի, և զայն ալ Ռուսիա դրաւեց զինուորական նկատողութեամբ։ Բայց քարիւղը զարգացուցած է զՊաթում, և քարիւղն է Պաթումի կենսատու արիւնն։ Ամեն կողմ կը տեսնէք ահագին չտեմարաններ քարիւղի և վառառատուներ որք այս չահաւոր տուրեւառով զբաղեալ են։ Պաքուի և Պաթումի միջեւ աւելի քան 5,000 քարիւղաբաձ շոգեկառքեր կը բանին, որոց մեծամասնութիւնը կը պատկանի Պարոնայց Նոպէլի և Ռոչիլտեան տան։ Ճարտարարուեստ և հնարիմաց Նոպէլք իրենց քարիւղը Սիւրամի լերանց մէջէն խողովակներով անցուելու համար մեծնշանորհ ձեռք բերած են։ Ց'Անգլիա իմացած էի թէ Պաքուի նաւթահորերը ցամքիլ սկսած են։ Պաթում հասնելուս պէս այս մասին տեղեկութիւններ քաղելու հետաքրքիր եղայ։ Իմացայ որ պահ մը սաստիկ մտահոգութիւն տիրած է։ զտեալ նաւթին գինը 25 առ 100 բարձրացած է ի Պաթում, և անզուտ նաւթին՝ 200 առ 100։ Պաքուի նաւթահորերուն արտադրութիւնը նըւազած է, և ի Պաթում փոխադրելի բաւական քարիւղ չգտնելով, քարիւղաբաձ շոգենաւք գործ դնելու համար յԱմերիկա զրկուած են։ Ռուս կառավարութիւնը Պարսկաստան զրկուած քարիւղին վրայ տուրք դրած է, կամ լաւ եւս է ըսել՝ դադրած է քարիւղի տուրքն ետ տալ ի Պարսկաստան արտածող վաճառականներուն, ըստ որում Ռուսաց բացարձակ իշխանութեան ներքեւ կը գտնուի Կասպից ծով, և ուրիշ ազգեր կարող չեն քարիւղ մուծանելի Պարսկաստան։ Ի Պաքու այս մասին աւելի ճշգրիտ տեղեկութիւններ ստացայ, զորս յառաջիկայ թղթակցութեամբ կը յայտնեմ։

1888 տարւոյն մէջ 437 օտար (այսինքն ոչ-ռուս) շոգենաւեր Պաթումի նաւահանգիստը մտած են, որոց 180ն անգլիական։ Պաթումէ նոյն տարւոյ միջոցին արտածուած է 450,326 տակառաչափ քարիւղ, (մէկ տակառաչափն 900 քաշի չափ է), 1,724,446 անգլ. ոսկւոյ արժէքով, մինչ 1887 տարւոյն մէջ 263,000 տակառաչափ արտածուած էր, 1,062,000 ոսկւոյ արժէքով։ 1888ին Պաթումէ արտածեալ քարիւղէն 599,300 ոսկւոյ արժէքով զբրկուած է Հնդկաստան, Չինաստան և Ճափոն։ Ռուսք կ'աշխատին բարւոքել Պաթումի նաւահանգիստն, որ շատ չանցած ապահով և հանգոստաւէտ կայան մը պիտի լինի նաւուց, եւ առեւտրական և ռազմական մեծ կարեւորութիւն պիտի ունենայ։

Թղթակիցը, Պաթումի նոր բերդերն և անոնց հզօր սպառազինութիւնը նկարագրելէ յետոյ, կ'ըսէ թէ Պաթումէ ի Տփղիս երկաթուղւոյ գիծն եւս բարւոքուելու վրայ է։ Ուրդի գիծը Սիւրամի լերանց զառիվերը կը մագլցի՝ ծովու մակերեւոյթէն 3,000 ոտք բարձր։ Ռուսք երեք մղոն երկայնութեամբ փապուղի (Ռէտէլ) մը և նոր կամուրջներ կը շինեն, որով երկաթուղւոյ գնացքն աւելի պիտի ապահովի և կանոնաւորի։ Ռուս կառավարութիւնն այս կողմեր մեծամեծ ծախքեր կ'ընէ, իրողութիւն մը որ կը ցուցնէ թէ Կաւկասիոյ մէջ երկաթուղեաց արագ և կանոնաւոր հաղորդակցութեան ո'չ միայն տնտեսական այլ եւ քաղաքական կարեւորութիւն կ'ընծայէ։ Այս ծախսոց պատճառաւ շատ սուղ է երթեւեկը Պաթումէ ի Պաքու, զի երկաթուղւոյ առաջին կարգի տոմսակ մը կ'արժէ 47½ ռուպլ 500 մղոնի համար։ Պաթումի և Պաքուի միջեւ շոգեկառքերն ածուխ չեն գործածեր, այլ նաւթի մնացորդներ։

Տփղիս տարուէ տարի կը զարգանայ, և իր արեւելեան քաղաքի կերպարանքը կը կորուսանէ։ Տփղիս այս պահուս (հոկտ.) յուզման մէջ է հոգազործական և արհեստագործական ցուցահանդէսի մը առթիւ, որ տեսակին մէջ առաջինն է ի Կաւկասիա, և քաղաքէն դուրս բացօթեայ տեղ մը կարգ մը փայտաշէն տաղաւարներու մէջ բացուած է։ Հոն ի ցոյց դրուած են երկրագործական, պարտիզպանական, այգեբանական, ձկնորսական և ծառաբուծական արտադրութիւնք, ինչպէս և Կաւկասիոյ տարազագործական և արհեստական ուրիշ նիւթեր, նաեւ կեդր։ Ասիոյ և անդրկասպեան երկրաց յատուկ առարկաներ։ Տեղական արհեստագործութիւնք, թէ՛ մետաղեայ և թէ բանուած նիւթեր, բազմազան և հետաքրքրաշարժ են, բայց ցուցահանդէսին ընդհանուր նկարագիրն Անգլիոյ դաւառական քաղաքի մը երկրագործական ցուցահանդէսէն աւելի բարձր չէ, և ժողովուրդն աւելի զուարճութեան համար կը գիմէ ցուցահանդէսի վայրն, ուր նուագարանք և զբօսարանք կան, քան գործնական հետաքրքրութիւնէ մղեալ։

* * *

Պարսկաստան, թէեւ հեռաւոր երկիր, դիւրամատչելի է չատ մը կողմերէ միանգամայն, թէ՛ հիւսիսէն և թէ հարաւէն։ Հիւսիսէն եկողին կէտ նպատակին է Թէհրան, հարաւէն Պուշիր, Պարսկային ծոցին վրայ։ Պուշիր կը բանին Բուրաշէ և Ղոմպոյէ եկող անգլ. շոգենաւք։ Անգլիայէն եկողներ Ղոմպայ կ'երթան, և անտի Պուշիր կ'ուղեւորին, որ Լոնտոնէ իբր հինգ շաբթուան ճամբայ է։ Պուշիրէ ի Թէհրան չիտակ դէպ ի հիւսիս 750 մղոն է, և ճամբայն ուղեւորը կը հանդիպի Շիրազ, Սպահան և Բուռ։ Հիւսիսային ճամբայները կրկին են, ցամաքային և ծովային։ Ցամաքային ճամբայն է Դաւրէժ, Պարսկաստանի մեծագոյն քաղաքն և Ադրբէյճանի մայրաքաղաքը, դէպ ուր ճամբորդը կը մեկնի Տփղիսէ կամ լաւ եւս՝ Ախստաֆայէ, սահմանագլխի մտաղոյն կայանն անդրկաւկասեան երկաթուղւոյն վրայ։ Առեւտրական կարաւանի ճամբայն կը սկսի Տրապզոնէ, յորմէ հետէ 1883 ին ռուս կառավարութիւնը փակեց կաւկասիոյ ճամբով Բէռնէի կամ վաճառաց անմաքս փոխադրման ընթացքը։ Միւս ցամաքային ճամբայն է Պաղտատէ ի Թէհրան, Համատանի և Քէրմանշահի վրայէն, 600 մղոն երկայնութեամբ։ Թէհրան երթալու ամենէն սովորական ճամբայն Կասպից ծովն է, ուր Ռէշթի կամ Էնզիլիի նաւահանգստէն ի Թէհրան 210 մղոն է լերանց վրայէն։ Էնզիլի կը բանին շոգենաւք որք Վոլգա գետին բերէն՝ Աժտէրխանէն՝ կը մեկնին և Պաքու կը հանդիպին։ Եւրոպայէն եկողներ երկաթուղիէն կ'ելնեն ի Զարիէին, ուր կը հասնի եւրոպեան միջազգային գիծն, և հոն Վոլգայի շոգենաւերը նստելով, գետին հետ վար կ'իջնեն յԱժտէրխան, և հոն կասպից ծովու շոգենաւը կը նստին։ Եւ կամ չիտակ Պաքու կ'երթան՝ երկաթուղիով Ռուսիոյ մէջտեղէն և Կաւկասիայէն անցնելով Տփղիսի ճամբով, և կամ Օտեսայի կամ Կ. Պոլսոյ վրայէն Պաթում կուգան և անտի Պաքու։ Այսոքա են Պարսկաստան մտնելու սովորական պողոտայները։ Վերջին երկու գծերով, որք հիւսիսային գծերուն կարճագոյնն են, կարելի է Լոնտոնէ ի Թէհրան հասնիլ երեք շաբաթէն։

ԴԷՊԲԵՐՆ Ի ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Կայսրն անցեալ շաբթուն մէջ ցոյց տուաւ թէ գիտէ հետաքրքրուիլ դրպրութեանց և գիտութեանց եւս, ինչպէս զինուորական իրաց։ Պերլինէ մեկնելէն յառաջ, ներկայ գտնուեցաւ — Հիւսար հեծելազօրաց համազգեստով— Եաքիւլէս համբաւաւոր հեղէն թատրերգութեան Պաւտ անուն թատրերգութեան ներկայացման, զոր Շարլոթէնպուրկի թատրոնին մէջ ներկայացուցին Պերլինի մէջնակարգ վարժարանաց աշակերտք, և հետեւեալ օրը նախագահեց բնապատմութեան նոր թանգարանին բացման։ Այս նոր թանգարան Պերլինի գիտական կարեւորագոյն հաստատութեանց կարգին մէջ նշանաւոր տեղ մը բռնելու սահմանուած է։

Եւս քան զեւս չահագրգռուելով գրական խնդիրներու, Վիլհէլմ Կայսր արգիլից ներկայացումն Կենիգսբերգ-Ֆելդ ղէրբ անուն նոր թատերգութեան, զոր յօրինած է Գերմանիոյ ամենէն համբաւաւոր հեղինակներէն մին, Վիլտենպրուխ։ Խարին դիւցազնն է Մարկրաւ Ցովհան Կէորկ Պրանտենպուրկի, հօրեղբայրը Կէորկ Վիլհէլմ Կայսր բնարեն, և կուսակալ Սիլեզիոյ, ժէ դարուն սկիզբներն։ Այս հին մարդիկ ներկային հետ կապ մը չեն կրնար ունենալ։ Բայց Ցովհան Կէորկ գլուխն էր Աւստրիոյ բարոքականաց ապստամբութեան, որով սկսաւ Երեսնամեայ Պատերազմը։ Պերլինէ այժ գտնել կը փափաքէր, և հեղինակը նորա բերդին մէջ դրած է սա խօսքերն ուղղեալ այն ժամանակի Հէնէնցոլլերնեանին որ կ'իշխէր ի Պերլին։ «Հէնէնցոլլերնեանդ, աչ կարկառէ՛ մեզ, և ըսէ՛ մեզ։ «Ձեր գաղափարք իմիններս են։ Գերմանիան ի Վիեննա չէ։ ի Պերլին է Գերմանիան։ Ես Գերմանիան եմ։» Ես, Սիլեզիոյ կուսակալս, Պոհեմիայեցոց և Մորավիացւոց հետ համաձայնութեամբ, դրեց թագաւոր ընտրեցի և կ'ողջունեմ զքեզ յանուն Սիլեզիոյ, Պոհեմիոյ և Մորավիոյ։»— Ժէ դարու այս գիւցազնը գերմանական միութեան գաղափարն կը ջատագովէր, և թէպէտ արդի Կայսրը պարն և աւագ խորհրդականը՝ Պիզմարք իշխան՝ այն գաղափարին ճարտար գործիչներն եղան, բայց Վիլհէլմ Բ. խորհած է թէ մի՛ դուցէ այս թատերախաղ դպչի Աւստրիոյ դիւրազգածութեանց, քանի որ Սիլեզիոյ, Պոհեմիոյ և Մորավիոյ մեծագոյն մասն Աւստրիոյ ձեռաց մէջէն կը գտնուի դեռ եւս։ Կայսեր արգիլքը Բրուսիոյ համար է միայն։ Ի Լայպցիկ պիտի կրնայ ներկայացուիլ Վիլհէլմպրուխի թատերախաղը։

Ի Վօրմս, Վիլհէլմ Կայսր նախագահեց պատմական մեծ թատրոնի մը բացման, որ տեսակին մէջ չատ հոյակապ չէնք մ'է, և Գերմանիոյ Հանսեան պետութեանց ծախիւք կառուցուած է, յատկապէս գերմանական պատմութենէն քաղուած թատերգութեանց ներկայացման համար։ Այս թատրոնի բացման առթիւ ներկայացուեցաւ Եբէտ դոբեր Հաբնսպէ վէրայ անուամբ մեծ թատերգութիւն մը, որ կը ներկայացնէ երեք դար յառաջ Գերմանիոյ Հաբնոս դեսին եղերքը գտնուող մասանց վիճակը, Ֆրանսացւոց մուտքն ի Վորմս և Փալաթինայի գերմանական բազմաթիւ քաղաքաց և տանց հրկիզումն ու հիմնայատակ կործանումը վայրագ Ֆրանսացւոց ձեռամբ, Գերմանաց տակաւ զարթնումը, 1789ի Ֆրանսական յեղափոխութիւնը, Նափոլէոն Առաջնոյ արշաւանքներն, և ի վերջոյ գերմանական ազգութեան յաղթանակն 1870-71ին։ Այս ամեն դէպքեր թէ՛ ճարտար գերակատարութեամբ և թէ գեղեցիկ պատկերներով ի հանդէս կը բերուին, և մեծապէս կը յարմարին Գերմանաց ազգային զգացումներն հրահրելու։

ԷՄԻՆ ՓԱՇԱ ԵՒ Պ. ՍԹԷՆԼԻ

Պ. Սթէնլի հեռագիր մ'ուղղելով առ մեծահարուստ Պ. Պրոսէթ-Բուրթ, անգամ երեսփ. ժողովոյ, չատ տագնապալից վիճակի մէջ կը գտնէ Էմին փաշան։ Կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ ներկայացուցիչ Պ. Վիսմանի կողմէ տրուած հաղկերոյթէն ետքն Էմին փաշա սրտին պատուհանէն վար ինկաւ՝ իւր կարճատեւութեան պատճառաւ։ Գերման բժիշկները փայտին վիճակը քննելով, յայտարարեցին թէ այս կարգի արկածներու մէջ 100 մարդէն հազիւ 20ը կ'ապրին։ — Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ հեռագիրը մ'ալ կ'ըսէ թէ Էմին փաշայի կենացը վտանգի մէջ չերևիր։

Իսկն Սբ-Նոբոբ Լոնտոնեան թերթը, Էմին փաշայի արկածին վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ ի բացակայութեան մնրամասն տեղեկութեանց, կը հաստատուի թէ լ'ենչպէս տեղի ունեցած է անկումն, ըստ որում տասն տարիէ հետէ Էմին փաշա այնպիսի երկրաց մէջ կը բնակէր ուր տուներն առանց բացառութեան միայարկ են։ Բայց կարծողներ ալ կան թէ Էմին փաշա ինքնասպան եղած է։ Իւր բանակեցողն և իւր կեդրոնավայրն աւելի կամ նըւազ ճնշման ներքեւ թողուլէն ի վեր Էմին փաշա չատ տրտում և տխուր էր։ Ուրիշ երկու երկրախոյզներու (Մընկօ Փարք և Սվիկ) մահուան առթիւ եւս անձնասպանութեան կարծիք արտայայտուած էր։—Պ. Վիսմանի կողմէ տրուած հաղկերոյթին մէջ Շամփանեան յորդառատ խմուած էր, գըլուխները տաքցած էին, և այս պայմանաց մէջ՝ իւր կարճատեւութիւնն ալ ի հաշիւ առնլով՝ զարմանալի չէ որ Էմին փաշա սիալ քալ մը առած լինի։ Բայց տրտում լինելու պատճառ ալ ունէր Էմին փաշա, քանի որ իւր տանանմամ տիրապետութիւն ի Հասարակածային Ափրիկէ՝ պարտութեամբ վերջացած էր, իւր իսկ մարդիկ իրեն դէմ դարձած էին, և Սուտանցուած է, յատկապէս գերմանական պատմութենէն քաղուած թատերգութեանց ներկայացման համար։ Այս թատրոնի բացման առթիւ ներկայացուեցաւ եբէտ դոբեր Հաբնսպէ վէրայ անուամբ մեծ թատերգութիւն մը, որ կը ներկայացնէ երեք դար յառաջ Գերմանիոյ Հաբնոս դեսին եղերքը գտնուող մասանց վիճակը, Ֆրանսացւոց մուտքն ի Վորմս և Փալաթինայի գերմանական բազմաթիւ քաղաքաց և տանց հրկիզումն ու հիմնայատակ կործանումը վայրագ Ֆրանսացւոց ձեռամբ, Գերմանաց տակաւ զարթնումը, 1789ի Ֆրանսական յեղափոխութիւնը, Նափոլէոն Առաջնոյ արշաւանքներն, և ի վերջոյ գերմանական ազգութեան յաղթանակն 1870-71ին։ Այս ամեն դէպքեր թէ՛ ճարտար գերակատարութեամբ և թէ գեղեցիկ պատկերներով ի հանդէս կը բերուին, և մեծապէս կը յարմարին Գերմանաց ազգային զգացումներն հրահրելու։

ԷՄԻՆ ՓԱՇԱ ԵՒ Պ. ՍԹԷՆԼԻ

Պ. Սթէնլի հեռագիր մ'ուղղելով առ մեծահարուստ Պ. Պրոսէթ-Բուրթ, անգամ երեսփ. ժողովոյ, չատ տագնապալից վիճակի մէջ կը գտնէ Էմին փաշան։ Կ'ըսէ թէ Գերմանիոյ ներկայացուցիչ Պ. Վիսմանի կողմէ տրուած հաղկերոյթէն ետքն Էմին փաշա սրտին պատուհանէն վար ինկաւ՝ իւր կարճատեւութեան պատճառաւ։ Գերման բժիշկները փայտին վիճակը քննելով, յայտարարեցին թէ այս կարգի արկածներու մէջ 100 մարդէն հազիւ 20ը կ'ապրին։ — Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութեան ուղղեալ հեռագիրը մ'ալ կ'ըսէ թէ Էմին փաշայի կենացը վտանգի մէջ չերևիր։

Իսկն Սբ-Նոբոբ Լոնտոնեան թերթը, Էմին փաշայի արկածին վրայ խօսելով, կ'ըսէ թէ ի բացակայութեան մանրամասն տեղեկութեանց, կը հաստատուի թէ լ'ենչպէս տեղի ունեցած է անկումն, ըստ որում տասն տարիէ հետէ Էմին փաշա այնպիսի երկրաց մէջ կը բնակէր ուր տուներն առանց բացառութեան միայարկ են։ Բայց կարծողներ ալ կան թէ Էմին փաշա ինքնասպան եղած է։ Իւր բանակեցողն և իւր կեդրոնավայրն աւելի կամ նըւազ ճնշման ներքեւ թողուլէն ի վեր Էմին փաշա չատ տրտում և տխուր էր։ Ուրիշ երկու երկրախոյզներու (Մընկօ Փարք և Սվիկ) մահուան առթիւ եւս անձնասպանութեան կարծիք արտայայտուած էր։—Պ. Վիսմանի կողմէ տրուած հաղկերոյթին մէջ Շամփանեան յորդառատ խմուած էր, գըլուխները տաքցած էին, և այս պայմանաց մէջ՝ իւր կարճատեւութիւնն ալ ի հաշիւ առնլով՝ զարմանալի չէ որ Էմին փաշա սիալ քալ մը առած լինի։ Բայց տրտում լինելու պատճառ ալ ունէր Էմին փաշա, քանի որ իւր տանանմամ տիրապետութիւն ի Հասարակածային Ափրիկէ՝ պարտութեամբ վերջացած էր, իւր իսկ մարդիկ իրեն դէմ դարձած էին, և Սուտանները բարբարոսութիւնն որուն դէմ ոգի ի բռին մնջառած էր՝ յաղթական կ'ելլէսէ այն հարուստ երկրաց մէջ ուստից Նեղոս իւր ծագումը կառնու։

Թարգ. ցաւ ի սիրտ կը հաստատէ թէ յԱփրիկէ քաղաքակրթութիւնն մուծանելու համար եղած ճգնունք ակնկալուած արդիւնքը չեն տուած, և կրնայ ըսուիլ թէ քաղաքակրթութիւնը նոր պարտութիւն մ'եւս կրած է։ Պ. Սթէնլի փրկեց երկու Եւրոպացւոց կեանքն և եգիպտական պահակազնդի մը մնացորդը, բայց չարդիւնց ի Խարթում հաւաքեալ վայրագ մարդկան արշաւանքն ի Հասարաձային Ափրիկէ, ուր դերութիւն և գերեվճառութիւն պիտի վերսկսին։ Ուկանտայի թագաւորութիւնն, որ Եւրոպացւոց հետ յարաբերութեամբ քիչ քիչ կը կանոնաւորուէր, վերստին անիշխանութեան մատնուեցաւ։ և Ունյորոյի թագաւորութիւնը վերադարձաւ ի բարբարոսութիւն։ Գերմանիոյ գաղթային ծայրայեղ փառասիրութիւնը վտանգաւոր կերպիւ զարթոյց բնիկներուն անկատահութիւնն ու թշնամութիւնը։ Փորթուկալի ճախող քաղաքականութեամբ Նիասա լճին և Զամպէզի գետին եզերքը գտնուող ժողովրդոց մէջ գրգռութիւն մտած է։ Արիւնռուշտ պատակամունք կը տիրեն ի կեդրոնական Ափրիկէ։ Թարգ. կը յարէ թէ Ափրիկէի ներսերն այս խղճալի վիճակէ չպիտի ազատին մինչեւ որ եւրոպական Տէրութիւնք Ափրիկէի չահն իրենց մասնաւոր չահէն դեր ի վեր դասել չսովորին։

Անգլիոյ կառավարութիւնն այս պահուս սաստիկ վէճի մէջ է Փորթուկալի հետ՝ հարաւային-արեւելեան Ափրիկէի մէկ մասին սահմանաց վրայ։ Փորթուկէզք շատ գրգռուած են Անգլիացւոց դէմ։

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ

Փեթերսպուրկ, 10 դեկտ.— Պուլկարական փոխառութեան արժէթուղթերուն Վիեննայի Սակարանին մէջ ընդունելութեան չատ մեկնութիւն կուտան ռուս լրագիրը, որոյմէ ոմանք Պուլկարիոյ արդի վիճակին անուղղակի ճանչցում կը տեսնեն նոյն անօրինութեան մէջ։ Բայց կառավարական ակմբոց մէջ կ'ըսուի թէ Ռուսիա՝ իւր ոչ-միջամտութեան քաղաքականութեան հաւատարիմ մնալով՝ մանր մունր դէպքերէն պէտք չէ յուզուի։— Ս. Գեորգայ տօնին առթիւ, մեծ հաղկերոյթ տեղի ունեցաւ Զմեռնային Պալատան մէջ։ Զարն հագած էր Նիժնի Նովկորոտի Տրակոն հեծելազնդին համազգեստն, յորում դեր-դնդապետ անուանեցաւ իշխան Լուի Նափոլէոն։

—Փրէդ, 10։ — Երեսփ. ժողովոյ յանձնախումբն ընդունեց դատական վարկերը։ —Մերակոյտին մէջ Պ. Թիռռա պատասխանեց առ Պ. Լառէնթի թէ կառավարութիւնը միտքէն չանցուներ առեւտրական նոր դաշնագրեր կնքել։ Ֆրանսայի խորհրդարանին երկու ժողովներն ի մօտոյ ընդունեցան։

—(21)—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻԼ ՄԱՌԻ

ԿՈՐՈՒՍԵԱԼ ԴՐԱԽՏ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՑՐԱԿԱՆ ՈՃԻՐ ՄԸ

—Կորսուա՞ծ եմ, կորսուա՞ծ եմ, կը կրկնէր Ֆէրնանտ սարսափած։

Եւ ձեռքերն իրարու միացուցած, պաղատագին։

—Ի՞նչ վիճակ սահմանած ես ինձ։

—Չեմ գիտեր։ Նախ և առաջ պէտք է որ երթամ իմ և քու վէրժդ լուծել այն մարդէն որ մեր երջանկութիւնը խլեց։

—Ցետոյ։

—Ցետոյ, կը տեսնենք, երբ նա մեռնի։

Կոմսը դուրս ելաւ։ Ֆէրնանտ գիշերը նստելի քով անցուց, լռիկ արտասուելով, վախնալով որ չըլլայ թէ փոքրիկն արթննայ։

Մերթ ընդ մերթ, սակայն, տենդը կը ցնցէր զնա։ յանկարծ աչքերը կը բանար, մայրը դիտելով։

—Չե՞ս պառկեր, մայրիկ։

—Չէ՛, զաւակս, քու վրդովդ կը հսկեմ։

—Ես գրեթէ ապէկցած եմ։

—Վնաս չունի։

—Մայրիկ, գիտե՞ս, հայրս ըսաւ որ տոքթորին քեզի ըսած բոլոր խօսքերն և քու պատասխանածներդ պատմեմ իրեն։ Ազկ ըրի՞։

—Այո՛, զաւակս, պատասխանեց հէգ մայրը՝ խորտակուած սրտիւ։ միշտ պէտք է իր հօրը հնազանդիլ։

—Ուրեմն, համբուրէ՛ զիս, մայրիկ, ցոյց տալու համար թէ առաջուան պէս կը սիրես զիս։

Մայրն համբոյրներով ծածկեց զաւակն որ վայրկեան մը վերջը քնացաւ վերստին։ Ինք սկսաւ դիտել զնա այս գիրքին մէջ։ եւ մանկան ճակտին վրայ, լաթերով ծածկուած, մի առ մի կը հոսէին արտասուաց խոշոր կաթիլներ։

Գիշերն անցաւ այսպէս։

Առաւօտուն, չատ կանուխ, հաղիւ լոյսը ճեղքուած էր, ձիու մը ոտից թոփիւնը լսեց բակին մէջ։

Պատուհանէն դուրս նայեցաւ։

Վիլլատոնն էր որ դուրս կ'ելլէր։

Ո՞ր կ'երթար այսքան կանուխ։ Ո՞րսի։ Ո՛չ, քանի որ ո՛չ որսական շուներ ո՛չ ալ սպասաւոր կային իր շուրջը։

Դժուարութիւն չքաշեց գուշակելու, երբ տեսաւ որ ամուսինը Սէրտոն տանող ճանբան կը բռնէր։

—Կ'երթայ Ռընօտիէռը գրգռել։ Ատուա՞ծ իմ, եթէ քաշած տառապանքս բաւական կը գտնես, պաշտպանէ՛ զիս։

Թողունք հէգ կինն իր աղօթիցը մէջ, եւ մենք ամուսնոյն հետեւինք։

Վիլլատոն, ձիուն վրայ հեծած, յամրընթաց կ'երթար ձեռնապատ ճանբուն վրայէն։ Մտախոհ էր։ Իր որոշումը տուած էր արդէն։ Ռընօտիէռ կամ Վիլլատոն։ Երկուքէն մէկն ուելորդ էր։ Երկուքէն մէկը մեռնելու էր։ Բայց եթէ բժիշկը մերժէր մենամարտիլ։

Այս մտածումը դող կ'ազդէր իրեն։

Ֆէրնանտին այդպիսի վատութիւն մը գործելու կարող մարդը բաւական քաջութիւն պիտի ունենա՞ր մահուան ընդառաջ երթալու համար։

Կը տարակուսէր։

Այն տեսն, ի՞նչ ընելու էր։ Սպանե՞լ զայն։ ոտքի հարուածով մը մէջտեղէն վերցուցնե՞լ իր ճամբուն վրայ սողսկող այդ իժը։ Սպանութիւն մը ոստիկանական խուզարկութեանց դուռ կը բանայ։ Մարդասպանը կրնայ գտնուիլ ինչ որ ալ ըլլայ ձեռք առնուած զգուշութիւնք։ եւ յայտնի՛, հարկ պիտի ըլլայ ամեն բան ըսել, ամեն բան երեւան հանել։ Դաթիակրութիւն, հրապարակային անպատուութիւն յառաջ կուգայ։ Անկարելի է այդ։ Ա՛հ, պիտի ստիպէր զնա մեռնամարտելու։ ի հարկին ամենուն առջեւ պիտի ապտակէր, և ո՛չ թէ մէկ անգամ, այլ ամեն օր, մինչեւ որ կատաղութիւնը կամ տաքելութիւնը սուր մը կամ ատրճանակ մը դնէին այդ թշուառականին ձեռաց մէջ։

Դիւզին առաջին տուներուն մօտ հասած էր։

Ռընօտիէռ միւս ծայրը կը բնակէր. փոքր բայց գեղեցիկ տան մէջ, Սէրտոնէն կէս քիլոմեթր հեռաւորութեամբ, անգլիական ձեւով մեծ պարտիզի մը խորը, ծառուզներով ու մարգագետիններով զարդարուն։ Պարտէզը նոր պատրաստուած էր, քանի մը տարի առաջ, այնպէս որ բոլոր ծառերը, նոյն իսկ ամենէն առոյգները, նոյն իսկ անոնք որք լաւ կը բուսնին Սոլոնեի հողին վրայ, մացառներու բարձրութիւն ունէին։ Սակայն տեղ տեղ չորս հինգ հինաւուրց եւ գեղեցիկ չադանակենիներ կային որք ամրան տաքերուն զովարար չուք մը կը սփռէին։

Վանդակապատ դուռը բաց էր։ Վիլլատոն պարտէզը մտաւ, ծառուղիներէն անցաւ եւ տանը առջեւ վար իջաւ ձիէն։

Սպասաւոր մը ընդ առաջ վազեց։

—Աւելորդ է ձիս պտոյտը քաշել։ Բամակին վրայ ծածկիլի մը ձգես, բաւական է։

—Սակայն եթէ պարոնը կը փափագի...

—Ո՛չ։ Տոքթոր Ռընօտիէռ տո՞ւն է։

—Այո՛, պարոն։

—Հինգ վայրկեան հեռը խօսիլ կ'ուզեմ։

Տուն մտաւ։ Աղախին մը եկած էր դուռը բանալ և զինքը մոցուց վայելուչ կերպով կահաւորուած փոքրիկ դահլիճ մը, ի դալար ուռենկերով՝ ճարտնական խոշոր թղթարներու մէջ դրուած։

—Պարոնին քով հիւանդ մը կայ, ըսաւ աղախինը։ եթէ պարոն կոմսը կը հաճի սպասել...

—Կ'սպասեմ։

Նստաւ։ Բոլորովին հանդարտ էր։ Եւ ո՛չ իսկ ամենաթեթեւ յուզում մը կը նըշմարուէր դէմքին վրայ։

Դուռը բացուեցաւ յանկարծ։ Փոքրիկ աղջիկ մը ներս մտաւ, ձեռքը պէպէկ մը բռնած, նուէր մը զոր Ծնունդը անոր կօշիկին մէջ ալ դրած էր, կրակարանին վրայէն անցած պահուն։

Ժիլբէթն էր, Ռընօտիէռի աղջիկը։

—Բարիլոյս, պարոն, ըսաւ քաղաքավար ձեւով մը։

—Բարիլոյս, աղջիկս։

Եւ մրմնջեց։

—Ի՜նչ պաշտելի մանկիկ։

Ժիլբէթ Վիլլատոնի մտեցաւ եւ պէպէկը անոր ներկայացնելով։

—Իմ Ծնունդեան նուէրս է։ Ինչպէ՞ս կը գտնէք զայն, պարոն։

—Շատ սիրուն, գրեթէ քեզի չափ սիրուն։

—Իմ աղջիկս է։

Գրկեց զայն, փոքրիկ մատներն անցուց պէպէկին կապոյտ գանգուր մազերուն մէջ եւ գնաց կրակին մօտ, թիկնաթոռ մը մէջ, գգուելի զայն։

—Իր աղջիկը՝, մտածեց կոմսը։ Այդ թշուառականն ի՞նչպէս կրցած է այս հըրեշտակին հայրն ըլլալ։

Ը

ԵՐԿՈՒ ԱՏԵԼՈՒԹԻՒՆՔ

Վիլլատոն չատ չքսսպասեց։ Նրբանցքին մէջ չշուկ մը լսուեցաւ։ Բժիշկն իր հիւանդը կը ճանչ

դարձակ վիճաբանութիւն մը պիտի սկսին երկրին մաքսային ընդհանուր քաղաքականութեան վրայ, և այս վիճաբանութեան եզրակացութենց հետեւանք պիտի նորոգէ կառավարութիւնը կարգ մը դաշնագրեր որոց պայմանաժամը մէկ երկու տարիէն կ'աւարտի։ Այն վիճաբանութեամբ պիտի որոշուի թէ Ֆրանսա պաշտպանդրութեան յարձակ պիտի ՅՈՒՅՍ մինչև վերջն, և ի՞նչ հաստատութեամբ։)

—Ֆրանֆորտ, 10։—Վիլհելմ կայսր ասա ժամանեց։ Խուռն բազմութիւն կեցցէներով ընդունեց զինք։ Արմաւենեաց պարտէզին մէջ տրուած շքեղ հացկերոյթին առթիւ, կայսրը ընդհակալութիւն յայտնեց իրեն եղած ընդունելութեան համար, և յոյս յայտնեց թէ խաղաղութեան պահպանման նպատակաւ իւր ջանքեր յաջողութեամբ պիտի պսակուին։

—Հռոմ, 10։—Պրազիլիոյ դեսպան Պ. Իթայուպա, որ Փարիզի դեսպան կարգուած է նորակազմ նախարարութեան կողմէ, իւր հրաժարագիրն ուսմդերթոց թագաւորին պիտի մատուցանէ վաղը։

—Պէլգրատ, 10։—Պալքանեան լրագրէն հրամանագիր մը կը հրատարակէ, որով կը ՅՆՂուի աւատրեան ընկերութեան ազի մենաւաճառն ի Սերպիա։ Ի՛նչուի թէ կառավարութիւնն ինք պիտի ուսանէնէ և շահագործէ ազի մենաւաճառը։

—Ֆէզ, 10։—Սուլթանէն այսօր ստուար մեծամասնութեամբ վաւերացուց երեսուն միլիոն ֆր.ի փոխառութիւնն որ ինքուած է Վիեննայի Լէնտերպանք դրամատունէն։ Այս առթիւ Պ. Մեհմէտալով յայտարարեց թէ այս փոխառութեան յեւրոպա գտած ընդունելութիւնը կը ցուցնէ թէ Պուլկարիոյ Էլմնական ապահովութեան վրայ վստահութիւն ունին օտարազգիք։ Իւր քաղաքական դիրքուարին կացութեան հակառակ, Պուլկարիա կարող եղաւ մեծ փոխառութիւն մը ինքել աւելի նպաստաւոր պայմաններով քան այն փոխառութիւններ զորս Ցունաստան, Ռումանիա և Սերպիա կնքած են առաջին անգամ։

—Տիկին Սառա Պէրնառտ մտադիր է ծանն տ'Արքի դերը կատարել Պ. Թիլ Պարպիէի յօրինած թատերգութեան մէջ, որ Օրլէանցի դիւցազնուհւոյն հրաշալի պատմութեան վրայ հիմնեալ է։ Որովհետեւ ծանն տ'Արքի պատմութեան մէջ գերբնական բաներն ալ իրենց բաժինն ունին, խօսակցուհի մը հարցուց Սառա Պէրնառտի թէ հրաշքի կամ դերբնական բաներու կը հաւատայ։ «Անշո՛ւշտ» պատասխանեց աշխարհահռչակ դերասանուհին, ինքելով թէ կենաց շատ բաներ կան որոց բացատրութիւնը չի կրնար ընծայել գիտութիւնն, և պատմեց սա դէպքն ի մէջ բերմաց։ «Առաջին անգամ նիւ Եորք երթալուս, գիշեր մը սոսկմամբ արթնցայ, երազ մը տեսնելով թէ կատաղած շուներ խածեր են զաւակս։ Առտուն կանուխ հեռագրեցի ի Ֆրանսա, և զաւակս (Մօրիս Պէրնառտ) պատասխանեց որ հոգ չընեմ, զի թէեւ երկու շուներ խածած են զինք, և անմիջապէս եւոքն սպանուած, բայց իւր վերք ծանր չէ։ Երազիս մէջ ինչպէ՞ս տեսայ արկած մը որ ծողիրէն անդին նոյն օրն իսկ պատահած էր զաւկիս։ Այսպիսի երազներ շատ տեսած եմ, և հետեւապէս կը հաւատամ որ Օրլէանցի օրիորդն ալ (ծանն տ'Արք) իւր ազգն Անգլիացւոց դէմ ոտք հանած ժամանակ, գերբնական խորհրդաւոր ներշնչումներ ընդունած կրնայ լինել։»

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական Համագումար Ժողովն հրաւիրեալ է ի նիստ գումարիլ յառաջիկայ երկուշաբթի ի Պատրիարքարան։

Նորին Վեհափառութիւնն Սրբազնագոյն Կաթուղիկոսն ամենայն Հայոց, անցեալ սեպտեմբերի 15ին բարեհաճեցաւ շնորհաւորել Նորին Կայսերական Բարձրութեան Մեծ Իշխան Միխայել Նիկոլայեվիչին գնոյակառեան Ցուցանդիսի բացումն ի Տֆխիս հետեւեալ հեռագրաւ։—

«Ի սրտէ ուրախ եմ վասն բարեյաջող ժամանման Ձեր՝ Ձեօք բարերարեալն և յոյժ սիրելի երկիրս։ Շնորհաւորելով Ձեզ զբացումն Կովկասեան ցուցահանդիսի ընդ բարձր հովանաւորութեամբ Ձերով, օրհնեմ զՁեզ եւ զամենայն գործակիցս Ձեր վասն կարգաւորելոյ զայնս նոր գրաւական ծաղկման ամենայն ճիւղից աշխատանաց եւ ընդհանուր բարօրութեան բազմացեղն Կովկասի։ Նախախնամութիւնն երկնից հովանացի ի վերայ Ձեր եւ ամենից աշխատաւորաց, որք ի գործ եդին զկնոն իւրեանց վասն զարգացուցանելոյ զպէսպէս շնորհս պարգեւեալս նոցա յԱստուծոյ։

Նորին Կայսերական Բարձրութիւնը բարեհաճեցաւ պատասխանել Նորին Սրբութեանը հետեւեալ հեռագրով.

«Ի սրտէ շնորհակալ եմ Ձեր սիրալիր հեռագրի եւ նոր ամով արտայայտած ջերմ զգացմանդ համար։»

(Աշխատ.)

Ցնոտեսական Խորհրդոյ շաբաթական նիստն երէկ տեղի ունեցաւ ի Պատրիարքարան։ Խորհուրդն զբաղեցաւ ներքին կարգադրութեանց ինչպէս նաեւ թաղային և քանի մը եկեղեցեաց հաշուական ու կտակային խնդիրներով։

Կրօնական ժողովն յանձնարարած էր Խորհրդոյն՝ որպէս զի Մուսուլի քահանային համար տարեկան նպաստ մը յատկացուի։ Խորհուրդն ընդունեց և յանձնարարեց Ելմնական Տեսչութեան՝ որոշեալ գումարը վճարել ի հաշիւ հովուական ծախուց։

Ստոյգ աղբիւրներից տեղեկացանք, որ այն լուրը, թէ իբր Նորին Վեհափառութիւն ամենայն Հայոց կաթողիկոսը բարեհաճում է Ս. Պետերբուրգ ուղեւորվելու, միանգամայն սխալ է։

* * *

Ինչպէս հաղորդում են Ս. Էջմիածնից, Վրաստանի և Իմերեթի թեմի համար Վեհափառ կաթողիկոսից նոր նշանակված առաջնորդ սրբազան Մամբրէ եպիսկոպոս Սանասարեանը Էջմիածնից դէպի Թիֆլիզ կ'ուղեւորվի վաղը, ամսոյս 20ին։

* * *

Մոսկուայից մեզ գրում են. «Մինչեւ այսօր հայերը չունին մի այնպիսի ընկերութիւն, որի նպատակը լինէր նպաստել զուտ դեղարուեստական գրականութեան զարգացմանը։ Թիֆլիզի հրատարակչական Ընկերութիւնը մեծ մասամբ ընդհանուր տպագրական գործերով զբաղուած, միջոց կամ ցանկութիւն չունի զուտ դեղարուեստական գրականական նպատակներին ծառայել և նա մինչեւ այսօր հրատարակել է միայն մի քանի այդ տեսակ աշխատութիւններ։ Կամենալով այդ թերութիւնը դէթ մի փոքր մասամբ լրացնել, մի քանի մոսկվարնակ ձեռնհաս հայեր վճռեցին կազմել մի հրատարակչական ընկերութիւն, որի նպատակն կը լինի նպաստել հայ դեղարուեստական գրականութեան զարգացմանը։»

Այդ մի դեղեցիկ և ժամանակակից նպատակ, որին ցանկանում ենք կատարեալ յաջողութիւն։

(Աշխատ.)

ՄԱՍԻՍի դեկտեմբեր 1ի թիւը հրապարակ պիտի ելլէ շաբաթի օր։ Այս թիւ պիտի պարունակէ մասալ դերուագ մը կոմկասեան վայրագ յիշատակներէ, ՇԵՎԱՏ ՊԷԿ։

ՄԵՍՐՈՊ ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ

—

ԲԱՌԱՐԱՆ

ՖՐԱՆՍԵՐԷՆ ՀԱՅ ԱՇԽԱՐՀԻ

ՏՊԱԳՈՒԹԻՒՆ Դ. ՊԱՂՏԱՏԼԵԱՆ

Հրատարակուեցաւ 22րդ թերթն որ կը հասնի մինչեւ Enfant բառը։ 471

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԱՍՏԻՃԱՆԻ

Իւլայի առաջին աստիճան տրուեցաւ Նապոլի էֆէնտիի, նախագահ մասնագիտաց ժողովոյ Անտառաց և Հանքաց վարչութեան։

Իւլայի առաջին աստիճան՝ Ալի էֆէնտիի, տնօրէն կալուածադրաց Այդընի նահանգին։

—

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՆ

Լէօն ԺԳ Պապը Պ.ս Թ. պատուանշանի առաջին աստիճանը նուիրած է արարողապետ Միւնիր փաշայի։

—

ԲԱԹԱՆԹԻ ՏՈՒՐՔԸ

Դեսպանատունք այժմ կը խորհրդակցին այն կանոնագրոյն վրայ որ Բ. Դրան կողմէ իրենց հաղորդուած էր ի մասին գործադրութեան եղանակին բաթանթի տրոց։ Կըսուի թէ դեսպանատունք այս շարթու պիտի տան հարկ եղած պատասխանը։

ՀՈՊԼ ՓԱՇԱ

Պերլինէ հեռեւալը կը հաղորդեն.

Վեհ. Սուլթանի թիկնապահներէն զօրաբաժնի հրամանատար Հոպէ փաշա, որ յատուկ պաշտօնով ատ եկած էր, նոր պալատին մէջ ընդունուեցաւ Կայսեր կողմէ և իրիկուան սեղանի հրաւիրուեցաւ։ Երկուշաբթի, միջօրէին յետոյ Հոպէ փաշա՝ Վիլհելմ Կայսեր յանձնեց Վեհ. Սուլթանին կողմէ նուիրեալ ձիերը։ Կայսրն ու Կայսրուհին մեծ գոհունակութեամբ ընդունեցին այդ ընտիր նժոյգներն, մանաւանդ որ Վեհ. Սուլթանի նման մեծանձն ինքնակալի մը նուէրն էին։ Կայսրուհին համակրելից խօսքերով Հոպէ փաշայի կնոջ անձամբ նուիրած է ոսկեմանդաղարդ ապարանջան մը որուն վրայ կը գտնուին Կայսրուհւոյն անուան սկզբնատառերը։

Պերլինի պաշտօնական վերատեսուչը թէեւ Քազէրհոֆ հիւրանոցին մէջ սենեակներ յատկացուցած էր Հոպէ փաշայի, սակայն սա մնանաւոր բնակարան մը վարձած է, վասն զի իւր կին բժշկական դարմաններու կը կարօտի։

—

ՄՈՒՍԱ ՊԷՅԻ ԴՈՍԸ

Մուսա պէյի դատաւորներու փաստաբան Թրնկրը Սիմոն էֆէնտի եօթը կէտերէ բաղկացեալ լսիհա մը մատուցեր է Վեռաբեկ ատենին, Եղեռնագատ ատենին կողմէ Մուսա պէյի դատին մէջ տրուած վճռոյն առթիւ։

—

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Գերմանական դեսպան Պառոն Բատովիձ, որ իւր մօր յուղարկաւորութեան ներկայ գտնուելու համար Պերլին դնացած էր, երէկ մայրաքաղաքս ժամանեց արեւելեան ճեպընթաց կառախումբով։

—

ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆԱՑ

Այս աւուր Սապէի մէջ կը կարդանք.

Անցագրոց յատուկ օրէնքը կը տրամադրէ որ ամէն անոնք, որք թուրքիայէ օտար երկիրներ կ'երթան անցագիր (Քաֆէյ) առնեն։ Արդ, Զոր գաւառի (Հալէպ) մարդահամարի տեսչութիւնը, հակառակ օրինաց անցագիր մը տուած էր օսմանեան հպատակ Հայոց առաջնորդ Տիգրանեան Արժ. Տ. Ներսէսի Փարիզ երթալու համար և Պէրութի մարդահամարի վարչութիւնը ծանուցած էր թէ այդ անցագիրի փոխուած է։ Տեղական կառավարութիւնը, Զոր գաւառի մարդահամարի տեսչին այս օրինազանցութեան նկատմամբ հարկ եղածն ի գործ դնելէ առաջ, հրահանգ խնդրած էր Դատական նախարարութենէն թէ գաւառաց կրօնական պետերը կընա՞ն Եւրոպա ուղեւորիլ առանց պաշտօնական արտօնութիւն ստանալու կուսակալէն։ Դատական նախարարութիւնն ևս պատասխանած էր թէ քրիստոնեայ հասարակութեանց պաշտօնապէս ճանչցուած կրօնական պետերն ու սոցա փոխանորդք, որք եկեղեցական գործերէ զատ պաշտօնական գործողութիւններ ևս կատարելու պարտականութիւն ունին, չեն կրնար առանց պաշտօնական արտօնութեան իրենց տեղերէն հեռանալ, զի այս բան տրգելք կ'ըլլայ իրենց պաշտօնավարութեան։ Նախարարութիւնը միանգամայն յայտարարած է թէ այս առթիւ հարկ եղած յանձնարարութիւնք եղած են Պատրիարքարանաց։

Ներքին գործոց նախարարութիւնն այս առթիւ բոլոր գաւառաց հրահանգ ղրկելէ յետոյ, ծանուցած է Զորի կառավարչին՝ պաշտօնական ընել մարդահամարի տեսուչն իրեւ անբաւական իւր պաշտօնի կիրառութեան։

—

ՕՍՄ. ԴԵՍՊԱՆ ԱԹԷՆԻՒ

Աթէնքի Օսմանեան դեսպան Բիգա պէյ այցելութիւն տուած է Պիրէոնի Նաւահանգիստը գտնուող ռուսական նաւախումբին հրամանատար Նախիմով ծովակալին։

—

ԶՈՒՊՈՒԲԼՈՒԻ ԴԷՊԸ

Թաղապետական Ը. չրջանակի քննիչին կողմէ երեկուան Թ.ին մէջ հրատարակեալ գրութենէն կ. հաւկցուի թէ քննութիւնը սխալ կատարուած են։ Անծանօթ չորս տղաքակաց կողմէ կողոպտուած ստակն յիսուն մէճիտ է և ո՛չ թէ չորս։ Վիրաւորեալներէ մին մեռած է հիւանդանոցին մէջ։ Դէպքը միայն այս չէ։ Այս դէպքէն դիշեր մը յետոյ միևնոյն տղաքակներն ի Գանլըճա Սինանպէյ անուն աղքատիկ նաւավարի մը տունը մտնելով սպառնալիքներով յափշտակած են խել մը դոյքեր զորս իսկոյն նաւավարը պարարտած էր իւր հարմնցու աղջկան համար։ Այս երկրորդ դէպքին դիշեր մը վերջն այս աւազակներ ի Գանլըճա տուն մը կը մտնեն, սակայն կանանց աղաղակներուն վրայ՝ դրացիք կը հասնին և աւազակք կը փախչին։ Տեղացիներէ ոմանք տեսած են այդ չարագործաց դէպ ի լեռ փախչիլը։

Պէյքօզի գայմագամ Ֆուատ պէյ այժմ գիւղերը կը գտնուի։ Գանլըճայի մէջ տասնապետ մը և ժանտարմա մը միայն կան։ Գիւղացիներէ ոմանք խնդրած են Ոստիկանութենն նախարարութենէն պահականոց մը չինել ի Գանլըճա, պայմանաւ որ չինութեան ծախքն իրենք հոգան։ միանգամայն խնդրած են աւելցնել գիւղին ժանտարմաներու թիւը։ (Հ-ֆ-ֆ-Ռ)

—

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Կ. Պոլսոյ իտալական դեսպանատան առաջին քարտուղար անուանուած է կուազքօ տի Պիլիօ տսպետը՝ Թունիսի տսպետին տեղ որ Բէշիթայի դեսպանատան դործակատար անուանուած է։

—

ՀԱՆԴՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿ

Քաղաքային պաշտօնէից հանգստեան կոչունքը օրինաց 30րդ յօդուածը բարեփոխուած ու սրբագրուած է հետեւեալ կերպիւ և վաւերացած կայս. Իրատով.

Այն պաշտօնեայք որք ֆիզիքական տկարութեան պատճառաւ հանդըստեան թոշակով պաշտօնէ քաշուիլ կը խնդրեն, եթէ իրենց պաշտօնավարութեան որոշեալ պայմանաժամն աւարտած են, պիտի ընդունին առաւելագոյն թոշակն, որ յատկացած է ֆիզիքական տկարութեան և պաշտօնէ գադարմանն պարագային համար, ո՛րն որ աւելի նպաստաւոր է իրենց։

—

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԱՏՈՒՆ

Ամէնքի Ա+ բ+ օ+ լ+ լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան առաջին քարտուղար Պ. Մէդաքսա Պերլին պիտի փոխադրուի նոյն պաշտօնով և իրեն պիտի յաջորդէ ասա Պ. Լ. Զալօքօսթա, նախորդ քարտուղար հելլենական դեսպանատան ի Հռոմ։

* * *

Հելլենական դեսպան Պ. Մավրոկօրտաթօ յառաջիկայ կիւրակէ պիտի ընդունի հելլենական գաղթականութեան գլխաւոր անդամները։

—

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐԻ

Ամէնքի երեւելիներէն Պ. Անտրէ Նիկոլաօս 360 ոսկւոյ գումար մը դրած է Կ. Պոլսոյ յունական բարեգործական հասատատութենանց եւ դպրոցներուն բաժնուելու համար հետեւեալ կերպով. 100 ոսկի Պալքէրի հիւանդանոցին, 50 ոսկի Ֆէնէրի աղջկանց դպրոցին, 30 ոսկի յոյն տիկնանց ընկերութեան, 50 ոսկի Ֆէնէրի մայր վարժարանին և 100 ոսկի ու 30 ոսկի երկու յունական ընկերութեանց։

—

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆ

Կայս. քաղաքային բժշկական վարժարանին այս տարուան չրջանաւարտներէն դեղագործութեան վկայագիր ստացողներն են՝ Գարեգին Փոստիկեան, Ստեփան Դանարեան, Մկրտիչ Աճեմեան, Յովհաննէս Սինէմեան, Եղիա Ստեփանեան, Դէորգ Պետրոսեան, Բոսֆի Բոսֆանթինիտիս և Խտուար Ապրահամեվ էֆէնտիք։

—

Վեհ. Սուլթանը գեղարուեստից չքադրամ մը շնորհած է ի Բերա դերձակ Թալմայի գործատորապետ Պ. Լէոն Սքոպի։

—Նապոլի Ֆէրիգ Ահմէտ Բաթիպ փաշա եւ կայս. թիկնապահ հազարապետ Պէքիր պէյ, որք ընդհանուր ներում շնորհող կայս. Ֆէրմանը տարած էին ի Կրէտէ, երէկ մայրաքաղաքս ժամանելով ուղղակի կայս. պալատ գնացին։

—Սպարապետի Գուռն երէկ վճարեց ամսաթոշակներն եւ ուսեստի դրամն այն զինուորաց որք 301 տարւոյն մէջ գրուած ըլլալով ազատ արձակուած են։ Արդէն մաս մը զինուորք ազատ արձակուած և իրենց հայրենիքները ղրկուած ըլլալով, այս վերջինք, որք երկրորդ մաս մը կը կազմեն, ի մօտոյ իրենց հայրենիքները պիտի ղրկուին։

—Սըզերդի մէջ հոկտեմբերի վերջերն երկրաշարժի սաստիկ ցնցում մը զգացուեր է առանց ոեւէ վնաս պատճառելու։

—Կղզիներու թաղապետութեան սընտուկի հաշիւները յատուկ պաշտօնէի մը կողմէ քննուած եւ հարկ եղած տեղեկագիրը մատուցուած է ձեռնհաս իշխանութեան։

—Միտիլի երկրաշարժէ վնասելոց համար պատրաստեալ նպաստի տոմսերը սկսուած են բաշխուիլ կառավարական այլ եւ այլ պաշտօնատանց եւ գաւառաց։

—Պատժական ատեանը վեց ամսուան բանտարկութեան դատապարտած է Հասան անուն տղայ մը, որ իւր վարպետին, Թուրչուճը Մէհմէտի 8 ղրուշը գողցած էր։

—Թունուզի պէյին նախորդ նախարարապետ Մուսթաֆա Սէլիմ փաշա որ ժամանակէ մը հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի եւ Օթէլ տ'Անկլըթէռ կը բնակէր, իւր բնակութիւնը փոխադրեր է Վեհ. Սուլթանին կողմէ իրեն շնորհեալ տան մէջ։

—Երէկ հրդեհի սկզբնաւորութիւն մը եղաւ Սկիւտար Սէլամլիչ թաղին մէջ։ Փայտաշէն տուն մը բռնկեցաւ, սակայն դրացիք ժամանակին իմանալով մարեցին կրակն, որ տան մէկ մասն այրած էր։ Կըսուի թէ կրակը դիտմամբ ձգուած էր շարագործներու կողմէ։

—Թաղաքապետութիւնը, նկատելով որ գաւառաց թաղապետութիւնք կարծելով թէ Կ. Պոլսոյ քաղաքապետութեան իրաւասութեան ենթարկուած են այլ և այլ խնդրոց համար միշտ իրեն կը դիմեն, որոշած է որ այլ եւս գաւառաց թաղապետութիւնք իրեն չդիմեն։

—Ներքին գործոց նախարարութիւնն, ըստ առաջարկութեան Տիարպէքիրի կուսակալութեան, արտօնած է բանտ մը կառուցանել Լէճ գաւառակին մէջ։

—Աւստրիական կառավարութիւնը նոր հիւպատոսութիւն մը հաստատած է Սկիւպի մէջ և հիւպատոս կարգած է Պ. Նորպրաչմօ։ Բ. Դուռը վաւերացուցած է այս ընտրութիւնը։

—Քաղաքապետութիւնն իւր պաշտօնեայներէն և երկու բժիշկներէ բաղկացեալ յանձնաժողով մը կազմած է, որ պաշտօն ունի քննել մայրաքաղաքիս մանաւոր վարժարանաց առողջապահական վիճակն և տեղեկագիր մը մատուցանել ձեռնհաս իշխանութեան։

—Կայս. կառավարութեան կողմէ ի Գերմանիա յանձնարարեալ թորփիտօներէ թիւ 33, 34 և 35 թորփիտօներն ի մօտոյ մայրաքաղաքս պիտի բերուին։

—Եղեռնագատ ատեանն երէկ զբաղեցաւ ի Մոսմանէ սպաննուած ածխավաճառ Խրիսթոյի դատովը։ Ամբաստանեալք էին Խրիսթօ, Արիսթիտի և Բանայի։ Առնցմէ երկուքը ներկայ էին, իսկ Բանայի փախած է։ Դատարանը հաստատեց թէ ոճիրը գործուած էր Բանայի ձեռամբ, հետեւաբար իրացակցութեան մահուան դատապարտեց զնս ինչպէս նաեւ քաղաքային իրաւունքներէ զրկուելու։ Խրիսթօ և Արիսթիտի ազատ արձակուեցան։

—Գահիրէէ կը գրեն թէ բամբակի հունձքն այս տարի գոհացուցիչ է։ Թէեւ վերին Եգիպտոսի, Ֆէյյումի և ստորին Եգիպտոսի մէջ մշուշներն ու գիշերային խոնաւութիւնք բաւական վնասած են, սակայն բամբակի հունձքը 3.250.000 կենտինար հաշուած է։

—Սեկանդրիի պէլէֆիական պատուական հիւպատոս Պ Ռոզարիօ Լօմպարտօ մեռեր է Բարիզի մէջ ուր գնացած էր անձնական վատառողջութիւնը դարմանելու համար։

—Աւստրիական դեսպանատան թարգման Պառոն Բէօն որ Աթէնքի դեսպանատան թարգման անուանուած է, իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Բերայի լրագիր մը կը պատմէ թէ չաբաթ գիշեր Նոր Թատրոնի ներկայացման ներկայ գտնուող բարձր դասու Տիկին մը ոգեմանդազարդ խոշոր գնդասեղ մը կը կորսնցնէ, 300 ոսկւոյ արժողութեամբ։ Կիրակի առաւօտ, Տիկինը՝ առանց բնաւ յոյս ունենալու որ կարելի պիտի ըլլայ գտնել իւր կորուստն՝ սպասաւորը Թատրոն կը ղրկէ որպէսզի իր գտնուած օթեակին մէջ փնտռէ։ Թատրոնին տնօրինութիւնը զայս իմանալով պէտք եղած խուզարկութիւնները կատարել կուտայ եւ օթեակին խորը կը գտնէ գնդասեղը զոր տիկնոջ ձեռքը կը հասցուն է։

—Զմիւռնիոյ երեւելի վաճառականներէն Պալեօզեան Մատթէոս էֆէնտի մենաշնորհ խնդրած է Զմիւռնիոյ մէջ դերձանի գործարան մը հաստատելու համար։

—

ՆՈՐ ԹԱՏՐՈՆ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

ԲԵՐԱՅԻ

Այս գիշեր՝

ԲՐԴԻ ՖԱՈՒՍԹ — PETIT FAUST

Օպէրէթ երեք արարուածով

Ներկայացումը պիտի սկսի ԵՐԿՈՒ ԹՈՒԼԵՐ (LES DEUX SOURDS) կատակերգեամբ։

ՏՈՒՐԵՐՈՒ Կ. ԵԱՂՈՒԲԵԱՆ, Վկայեալ Բարձրագոյն Բժշկական Համալսարանէն, կրնդունի իրեն դիմող հիւանդներն իւր բնակարանին մէջ Բերա, Շիշլի փողոց, թիւ 21, ամեն օր կէս օրէն մինչեւ ժամ 3, ըստ Եւրոպացւոց։ Ուրբաթ օրերը ձրիաբար կը դարմանուին աղքատ հիւանդները։

Երկուշաբթի եւ չորեքշաբթի օրերը կը գտնուի ի Պոլիս Գահէկ Գարու, Ալիքեան դեղարան, ժամ 3 էն 5 (Ը. Ե.)։

ՏՐ. ԵԱՂՈՒԲԵԱՆ մասնաւորապէս կը դարմանէ պտի հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ մորթի եւ ծննդական գործարանաց վերաբերող պատեր։ 917

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԴՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԷՆ

Հռոմ, 12 դեկտ.

Կարելի չէ այժմէն սահմանել ճշդիւրտ կերպիւ այն յանձնախմբին որոշումներն, որ կազմուած է ի քննութիւն առեւտրական դաշնագրաց նորոգման խնդրոյն։ Ազատ-փոխանակութեան հակամտութիւնք կ'աւելնան, բայց չի կարծուիր որ առաւելակշիռ հանդիսանան։

ԳՐԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 30 Նոյեմբեր

Օսմանեան Գեսասիիտ

Երեկ երեկոյ գոց. (Միաց. Ս. Սէրի		19 12
Գերագոյն գոցուելէն վերջը	»	19 12
Բերայի մէջ	»	— —
Առաւօտեան բացուելեան	»	19 17
Կէս օրին	»	19
ԻՍԹԵԳԻԱՆԱՅ ՏԱՒԵԼԻ		
Սրէկ Երկոյթ		47 6
Այս առաւօտ		47 8
Կէս օր		47 8
ԸՆԹԱՑԵՐ ԱՐԺԷԹԼԻՈՅ		
Փոխառութիւն	Ա. Սերի	36 20
»	Բ. »	22 20
»	Գ. »	19 17
ԴՐԱՄԱՆԻՇԻՐՔ		
Օսմանէեան ժէնէրալ	Աֆէլ. Լ.	4 27
Գրէկոյ ժէնէրալ	Օսմ. »	8 31
Պանք տը Գոնս	» »	7 18
Սօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 87
Թրամուէյ	» »	485 87 1/2
Բուսմէլի երկաթուղի	Ֆր.	75
Սպէկիսիոն տը Լիոնէթէ	»	— —
Օսմանեան ուղի Լաֆրիսմ		126 1/2
ԸՆԹԱՑՔ ԳՐԱՄՈՅ		
Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 Ֆրանքոց	»	87 30
Ամերիական ոսկի	»	110 25
Իմիտրիա	»	90 20
Գրէմիզ	»	51 10
Լուսալի թղթադրամ	»	8 52
» արծաթ	»	77 25
Մէճ. արծաթ. (ստրը)	»	168 10
Վէքցոց	»	103 10
Շիհգնոց	»	103 10
Մէճիտիէ	»	100
Թասֆիկէ	»	7 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 11 Դեկտեմբեր ժամ 4 վայր. 40 երեկ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %		88 22 1/2
» » 4 1/2 %		105 52 1/2
Օսմանեան քօնսոլիտ Սէրի Դ.		17 90
Օսմանեան երկաթուղի		75 75
» Բէյթի բամանթուղթ		— —
Պանք Օթոման		585
Գրէտիտ Լիոնէ		692 50
Իտալական Ռանթի 5 %		95 45
Հելլենական 5 %		477 50
Պրորոնթէ թիւրք		481 25
Եգիպտական միացեալ		468 75
Պանք տը Բարի		795
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ		չկայ
Սուէզի ջրանցք		2315
Զէր Լիմիտրայի վրայ		25 23

Լոնտոն, 11 Դեկտեմբեր ժամ 6 վայր. 20 երեկոյ

Անգլ. քօնսոլիտ		97 9/16
Սպան. » Սերի Դ.		17 11/16
» » » » գոց		— —
» » » » Ա.		36 3/4
» » » » Բ.		22 3/4
» » » » Գ.		17 3/8
Փոխառութիւն 1877		100 1/2
Պանք Օթոման		11 3/16
Եգիպտական միացեալ (ինդիֆիտ)		92 1/2
» առանձ. (բրիվիլեժիէ)		102
Տարար Սանիէ		82 3/4
Ջօսմանիայ փոխառ. Բ.ի բոլ.		102
Հելլենական 5 %		93 1/8
Մէնդօզաս »		77 3/4
Իսպանական 1873		—
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ		25 22 1/2

ԲԱՌԱՐԱ ԲԹԹԻՑ ՊՈՒՄԲ

Բարիզ, 11 Դեկտ. ժ. 9 ի. 50 երեկ

Ֆրանսական Ռանթի 3 %		88 26
Օսմանեան քօնսոլիտ Դ.		17 95
Օսմանեան երկաթուղի		76 25
Եգիպտական միացեալ		— —

Վիեննա, 11 Դեկտ. ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի		37 60
» Բէյթի բամանթուղթ		116
Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		118 45

Պերլին, 11 Դեկտ. ժամ — վայր —

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ		20 35
Բուսալ Թղթադրամ		217
Օսմանեան երկաթուղի		81 70 (?)

ՏԻԿԻՆ ՍԻՐԱՆՈՅՇ

Շուրջ տասն և հինգ տարիներ առաջ Բերայի Արեւելեան թատրոնի բեմին վերայ տիկին Սիրանոյշ կը կատարէր Անիլէզի դերը Սէր սառն հոգւոյն խաղին մէջ որ ներկայացուեցաւ կիրակի օրը, և այժմ այդքան երկար ժամանակէ յետոյ նոյն բեմին վերայ և միեւնոյն թատրերգութիւնը տրուած ժամանակ կը ներկայանայ յանկնկալս չնորհալի երեւոյթով մը, տարբեր այլ ո՛չ նուազ գեղեցիկ արուեստիւ զմայլեցնել Հայ ժողովուրդն իւր ոսկեղէն ձայնիւ։

Տիկին Սիրանոյշ անարդարապէս բոլորովին մոռցուած էր, նորա անունն երկար տարիներ չէր յիշուեր։ ուստի և վճռաբեկ իւր վիճակն ապահովելու համար մեկնեցաւ աստի ի պանդխտութիւն և թափառեցաւ յօտարս, գծագիր կնոջ մէջ անցուցելով իւր կենաց գարունն։ մեծ հրաչակ հանեց ամէն տեղ և ամէն ժողովրդեան մէջ։ Այլ այսօր մեզ կը վերադառնայ և իւր գերազանց արհեստիւ ոգեւորելով թատերասէր ժողովրդեան զգացումներն, պարտ կը դնէ մեր վրայ որ այդ մեռացեալ չքեղ երգչուհին ալ եւս գնահատենք իւր արժանիքն յարգելով և քաջալերելով զնա իւր արուեստին մէջ։

Փափաքելի էր որ Պ. Մազաքեանի և Կիւրեղեանի կազմած Հայ թատերական խումբն իւր աշխատութեանց մէջ առաւել խրախուսուելով կարող լինէր ընդունիլ նաև իւր մէջ զՏիկին Սիրանոյշ և այսու բերկրարիթի պատեհութիւն մը տալ անոր վերայ ըմբանչացող գեղարուեստասէր ժողովրդեան յանձն զնա ընելու։ եւ դարձեալ, բաց աստի, իբրեւ արժանաւոր յարգանք և վարձատրութիւն ազգային բազմաչնաչատ դերասանուհւոյն, ժողովուրդը կընայ հրաւիրել զնա յատուկ նուագահանդէսներու, ցայգահանդէսներու և արուեստական ճիւղին վերաբերեալ ամէն պատուարժան ակումբներու մէջ, քանի որ բաղումք ոչ այնքան թատերասէր, կնարկեն թէ սիրող են նուագի, ընտիր ձայնի և երգաժշտութեան, և այսպէս քաջալերել գեղարուեստի բարձր կրթութիւն առած այդ տիկինը, գոնէ յետ այսորիկ գոհացում մը տալով իւր մոռցուած արժանաւորութեանը զոր օտարներ առաւել ևս բաղդ ունեցան ոգանչացմամբ գնահատելու։

Գ. Տ. ԹԷՐԶԵԱՆՑ

Բերա, 28 Նոյեմ. 1889

ՀԱՑ ԸՆՏԱՆԻՔ ՄԸ

Ի ԼԱՄԱԼՈՒ-ԼԼ.-ՊԼՆ (ՀԷՐՕ)

Եթէ զմարդկային սեռը տառապեցնող հիւանդութիւնք այնքան բազմաթիւ են որքան ալեղանօրէն ցաւանիլ, պէտք է խոստովանիլ թէ բնութիւնը գոգցես բազմապատիկ եւ ամենագէշիկ դար

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՅԵՐԵՆ ԳՐԱԿԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

ԳՈՒՐԳԵՆ ԵՎ ԱՐՇԱԿ ՀԱՍԱՆՆԵՐ

տպագրվում է Թիֆլիսում, Գ. Ալեքսանդրովի տպարանում։

Գրասենյակ՝ Գ. Ալեքսանդրովի տան մեջ։

Գրասենյակի հասցեն

ՀՐԴԵՀԻ ԵՒ ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

69

ՆՈՐԹՀՐԼԸՆ ԷՇՈՒՐԸՆՍ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 3,581,000
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 967,900

ՆՈՐԹ ՊՐԻԹԻՇ ԵՒ ՄԷՐԲԸՆԹԱՅԼ

ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 3,000,000. ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ 6,515,542
ՀԱՍՈՅԹ 1888 ՏԱՐԻՈՅ 2,085,347

Ընկերութիւնքս Պոլսոյ մէջ ունեցած Միացեալ Գործակալութեան միջոցաւ հրդեհի դէմ ամէն կարգի վտանգաւոր ապահովագրութիւններ ի գործ կը դնեն չափաւոր գնով, և իրենց ցոյց տուած զարմանալի երաշխաւորութիւնամբ մեծ գումարներ ապահովագրողաց կրնան վստահաբար զիրենք ներկայացնել. նաև իրը ապացոյց իրենց հաստատութեան, միայն հրդեհի ճիւղին համար մինչեւ ցարդ տուժած վնասներին 17,000,000 Անգլիական Ոսկին կ'անցնի։

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐԻԹԱՅՄ

ԴՐԱՄԱԳԼԽՈՒ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ, 500,000 — ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ԱՆԳԼ ՈՍԿԻ 102,345

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց մէջի ապրանքներն և գրամագրարներն խիստ օգտակար պայմանաւ։ Գնոց և այլոց վրայ տեղեկութիւն առնուլ ուզողք կը հրաւիրուին դիմել Ղալաթիա Գօմիսիոն խանի անկիւնն երկաթէ կամրջին վրայ նայող սենեակն, առ ԳԱՌՆԻԿ Յ. ՍԵՐՕԲԵԱՆ Գործակալ կ. Պոլսոյ վերոյիշեալ երեք Ընկերութեանց

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆ ՕԷՊԻՒՍ

Տ...

Գաղիս ունինք ծանուցանել ձեզ թէ ԱՊՏՈՒՂԱՀ ԵՂԲԱՐՑ քով տասն և հինգ տարուան աշխատութենէ և փորձառութենէ յետոյ, Բերայի Մեծ փողոցին մէջ թիւ 301 Տըմիվիրի Վաճառատան վերեւ հաստատած ենք Լուսանկարչատուն մը Ֆեպէ-- անուամբ։ Այս լուսանկարչատուն արդի գիտութեան բոլոր կատարելագործութիւնները պիտի ունենայ։ Աշխատասիրութիւնք փութով յառաջ կը տանի։

Լուսանկարչական արուեստին մէջ մեր երկար փորձառութիւնը, հաս ակութեան մեզ շնորհելիք վստահութեան արժանի երեւելու մեր հաստատ կամքին միացած, քաղաքերական ապագայ մը ցոյց կուտայ մեզ։

Ուստի չենք տարակուսիր, Տ..., թէ մեր կարողութիւնը փորձելէ յետոյ, պիտի յաջիք մեզ շնորհել ձեր յաջախորդութիւնը։

Ընդունեցէք և այլն։

ՊՕՂՈՍ ԹԱՐԵՈՒԼԵԱՆ
ԳՐԻԳՈՐ ՏԷՐ-ԱՒՍԷՆԵԱՆ
ԱԼԵՔՕ ԳԱՎՃԵԱՆ

30—75
654

ՔԻԻՆԱՐՏ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ

Ուր ամէն երկու ամիսը կը քանդի Լէվէրթուլ և Աէրնելէյ դիշեր

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Ուսմարիա	7718	Գաղալանիա	4841
Էդրուրիա	7718	Պոթնիա	4535
Մերվիա	7391	Սամարիա	2574
Ուրանիա	7268	Մարաթոն	2403
Բալտիկա	5587	Ագլաս	2393
Սեֆալանիա	5517	Սարակոսա	2166
Կալլիա	4809	Թարիֆա	2246
Ամէրիա	4557	Բալմիրա	2144
Աւէլբրօ	2143	Թրինիտատ	1899
Քէտար	1876	Մորդգօ	1855
Շերթոլրկ	1614		

Մ-ը-ոնն չոգենաւը, նաւապետ Մագնէյ, դեկտ. 14ին Լիվրբուլէն աստ կ'ըսպասուի։

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՈՒԼի գործակատար
Թիւ 1, Քիւչիւք Հալիլ փաշա խան,
Ղալաթիա

910

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

Լիվէրբուլ և Մէքլբրիւգանի դէմ քանող շոգենաւ

Անուանք	Թոնոյ	Անուանք	Թոնոյ
Գանոգուս	4200	Սֆինքս	3000
Ֆերոս	4000	Օսպրեյ	3000
Օսմանլի	4000	Նեբրաս	3000
Նեստորիա	3250	Բէրա	3000
Թիպս	3250	Լոգիս	800
Մակսպաս	3250	Սլինտա	800
Մարիսթիա	3250	Սէսիլ	700

Բէրա չոգենաւը, նաւապետ Ֆորէսթը Բէկտեմբեր 1ին 13ին աստ կ'ապասուի Լիվրբուլէն ընդհանուր վաճառքով։

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.
Ուլիմոլ խան
ՀԱՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

276 — 31, Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրբուլ

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱԼՈՐԵԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

Մարսիլիայ և Բրինտիզի դէմ կանոնաւորապէս քանող

Սամոն, Տրապիզոն և Պաֆում երթալիք յառաջիկայ չոգենաւն է Առորյի որ դեկտ. 11ին Մարսիլիայէն և դեկտ. 18ին կ. Պոլսէն պիտի մեկնի։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեայ ուղեւորութիւնն ի միասին առնլով,

Ա. կարգ 300 ֆրանք
Բ. » 220 »

Ուղղէք և աբ ուղեւորութիւն

Նաւուղղէքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՄՈԹԷ ԲԸՂՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէթ
Մուհանէ փողոց, Թիւ 14

371

Ա. ՍՈՅԱՆ — Ս. ՏԱՄԱՍԵԱՆ

ՅՈԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ՀԱՅԻ ՇՆՉԱՐԳԵԼՈՒԹԵԱՆ, ՊՐՈՆՇԻԴԻ, ՀՍԲԲՈՒԹԻ, ՑՐՏԱՌՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՁԱՓՆԻ ՆԵՐԿԵՐՄԱՆՔՀԱՄԱՐ

POWELL'S BALSAM OF ANISEED.

TRADE MARK.

ՀՆԶԱՓՈՂԻ ԵՂԻՒՆԴՈՒԹԻՒՆ Հինանդուիր եանց դէմ իբր ապահով դարման այս դեղին վայելած համբաւը միշտ կը հաստատուի ոչն բազմութիւն Նամանիներով զորս պ. Լուսէ Կրասանայ անանցմէ որք դործածած և ճանչցած են նորա յատկութիւնները։

«Ամենէին թագուհեղին նէրվի թեղանօթ ակրդն վրայ, ի Ուէլզ, ընկոյսիա։

«Բիրեի պարոն, Քան որում կը նեղուէի յանմոռ հազմը մը որ գիշերը կ'ուղեւորը ինձ քնանալ և ցերեկը հանգիստ անցուցնել, Վերջ. կոմս Քարթնէյան ձեռաբրեց ինձ գործածել ձեր անվնաս ակսան բալասանէն անիսանի հանգիստներով և կրնամ հաւատալ ձեզ թէ առանցին գործածութենէն իսկ գիպի բարօրարար կրեցի, առաց իսկ պէտք ունենալու գործ ըս դադրացնելու, և առանցին փորը որուանը բոլորովին բուժեց զս։ Ուստի անոր ազդեցութեան վրայ ունենցած մեծ վստահութեամբս կը յանձնարարեմ զայն ալլոց։» (Սոր.) Վ. ԼէնՁԷլ, Նեղ. թեղանօթ ակրէն։»

Կը վաճառուի ամեն գեղատեղ և ամենայն գեղագրաց քով, շիշը 1 շիլին։ 2 ընեսի, 2 շիլին 3 ընեսի և 11 շիլիի։—Պարասանալ ձեռամբ ԹՕՄԱՍ ԲՈՆԷԼԼԻ, 4, Լայպոն Բայլէյա, Պլանֆիրիբրոտ, Լանտոն։

Մեծագնեակ և փոքրագնակ կը վաճառուի Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ Ներկայացուցչին քով։

76 — Ի. ԼՅՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.ղլասա, պահականոցին քով, կայսրան Թրամուէյից, 95 և 67

Coleman's Liebig's Extract of MEAT & MALT WINE

NUMBER OF TYPHOID FEVER HAVE BEEN REDUCED FROM MEDICAL USE

ԳՈԼԵՄԱՆԻ ԳԻՆԻՆ Հիշատակամ և կազդուրիչ բմպելի մէջ, բաղկացեալ Բորդոյի գինիէ, և Լիեպիի մսի ցիւթէ և Մալթայ հիւթէ, կազմելով այսպէս սնուցանող, զօրաւոր և գրգռիչ խառնուրդ մը, որ թէ առողջ և թէ անկար մարդոց համար լաւ է հաւասարապէս։

Բժշկական համայնարանն հաւանած է նմա և բազմաթիւ նշանաւոր բժիշկներէ յանձնարարեալ է Հանգ Բէր Ամէնի Բիթիշ զրկած են իրենց վկայութիւններն։ Աստ կը թարգմանենք վկայութիւնն տարբոր

Թ. ՊԷՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆԷՍ Ս. Ր. Ս. Ս. Լ. Լ. Մ. Բ. Ս. Ր. Հ. ԵՒ ԸՆԿ.

26, Լորն Բոտ և 24 Հաթիլդրն Պուլէյր
Պրընիհա, 2 սեպտեմբեր 1889

Պարոնայք,—Ի նկատ առնլով խարդախ մրցման մը հանած գանազան լուրերը, կը փափաքիմ յայտնապէս զրուցել ձեզ թէ որչափ գոհ եմ ձեր Մաթ և Մալթի պատ ասատութենէն։ Գիտի քանի անգամներ տեսած եմ ասոր առողջարար ազդեցութիւնն ոյն հիւանդութեանց վրայ որոց համար պատուիրած եմ զայն, և ինչ ինչ պարագայից մէջ ձեռք բերած եմ հրաշալի արդիւնքներ զրբ պարզ գինեն (առանց մուգի) չպիտի կրնար տալ։

Ընդունեցէք, և այլն և այլն։ — Թ. ՐԷՃԻՆԱԼՏ ՃՈՆԷՍ

Ի վերջոյ, մարբաքարդարքիս գլխաւոր բժիշկը ջերմապէս յանձնարարած եմ զայն։

Հարցնել Գոլեմանի Գինին Լիեբիգի մսի և Մալթի խառնուրդով, գրուանալ կնդրեցէն։

Գիմնեցէք սառարարէյին, միայն գործակալ ի Լոնտրքիս Կորիսան և ընկերութեան գործարանին

Ս. Ճորճս Նորուիչ և Լոնտոն։ — ԼՅՄՈՒՆՏ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահականոցին քով, կայսրան Ղալաթիա-Շէյլիի Թրամուէյից։ Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա 80

EMULSION SCOTT

(ՍԿՕՏԻ ՕՐԱՆԸՐԸՆ)

ՄՈՐԻՒ ՁԿՆԵՆ ՋՈՒՈՒՏ ԻՒՂ

Իբրեւ ֆոսֆիտ ու շատ ի ոսկրոյ

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՕՏԻ և ՊՕՆԻՆԻ, ի Նիւ-Եորք։

Կաթին չափ անարժեքահամ է

Մորիւ ձկան հոտ իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հրոֆոսֆիդներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ խոլերը
Կը բուժէ հաղը, ցրտաութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց ճնշածութիւնը

Բժիշկներէն ընդունուած է, անորմ համ ու հոտ ունի, դեղապարտ է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս. ՀԱՄԱՐԻՐ ԵՒ ՀԻՐՉԷԼ 443

ՔԱՈՒՉՈՒԷ ՄՈՒՃԱԿ

(ԼԱՍՊԻՐ)

ՀԱՆՐԱՄԱՆՈՎ ՆՈՐԹՀ ՊՐԻԹԻՇ ՐԻՊԼԷՐ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ

NORTH BRITISH RUBBER CO. EDINBURGH

Մեր յաճախորդներու փափաքանաց համաձայն, մեր այս տարուան քաուչուք մուճակներն, որք իրենց վրայ իբրեւ նշան կրնամ մը կը կրեն, խիստ ճաշակաւոր, նուրբ և հաստատուն շինուած են (առաց քէրտով)։

Պոլսոյ հրապարակին վրայ երկար տարիէ ի վեր ճանչցուած է թէ մեր քաուչուք մուճակները կը գերազանցեն քան տարիէ ի վեր գործածուած բոլոր մուճակները։

Մեր մուճակներու ներքին կողմը կշիռ մը և արտաքին կողմն ալ տարիւ մը պատկերը դրոշմուած է իրենց նշան։ Կը վաճառուին ի Պոլիս Սուլթան Համամ պարուրի մօտ Սեպուհ աղա Տէվիրճանի թիւ 47 և 49 խանութն և բոլոր քաուչուք մուճակ վաճառողներու քով։ Կեդրոնատեղին է ի Պոլիս, Պահճէ Գարու, Գոճաման Օղլու խան, Ծորմի կիտրոյի թիւ 13 մթերանոցը 837

GUERISON Prompte et Certaine !

Affections des voies urinaires, Blennorrhagies, Catarrhe, Cystite, Néphrite suppurée, Mal de Bright, Coliques néphrétiques, Enthérite chronique.

CAPSULES DE SANTAL DE LACROIX

PHARMACIEN DE 1re CLASSE — PHARMACIE de Paris
LAURÉAT de la SOCIÉTÉ de PHARMACIE de Paris
Lauréat et Ex-Préparateur de l'Ecole supérieure de Paris
76, Rue du Château-d'Eau, 76
PARIS

DÉTAIL : DANS TOUTES LES PHARMACIES

Ընդհանուր մթերանոցն է ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ԴԵՂԱՐԱՆ ԺՈՂԻՖ ՖԱՆՉՈՒԻՖԻ, Մեծ Փողոց Բերայի և ԴԵՂԱՐԱՆ Ա. ՄԵՐՀԱՄԷԹՃԵԱՆ, Պոլիս, Պահչէ-Գարու, 18 914

ԼՈԳԱՐԱՆՆԵՐՆ ՀԵԾՏԱԲՈՅՐ ԿԸ ԹՆԿՈՒԻՆ

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐՈՎ

Լոգարանի եւ արդուզարդի համար

Այս աղերն, առաջնակարգեան մեծ յատկութիւններ ունենալով շատ անուշ կ'ելնեն ջուրն և հեշտագոյր հոտ մը կուտան նմա։

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ ԱՂԵՐԸ անմանր ազդեցութիւն ունին գեղեցկանալու և պահպանելու համար մարմնոյ, թարշամանն ընծայելով զայն, և գիրանի տալով գեղ. ու թարմութիւն։

Արեւելեան Անուշահոտ Աղերը գործածելու են ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆ ՍԿՍԵԼԻՆ ՄԷՋ. զի կը նպաստեն օրը զովանալու և հանգոյն հոտոտելեաց։

Այս աղերուն հակաթունական յատկութիւնները շատ օգտակար են մոլորի հիւանդութեանց։

Ս. ԹՐ Վ.ԱՏՕ և ԸՆԿ. 27, Ճէյմսրի Ոդ Լոնտոն

Դիմել առ միակ գործակալն ի Թուրքիա
ԷՅՄՈՒՆՏՈՆ ԳԱՐՈՒԱՆԱ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ, պահականոցին քով, կայսրան Գալաթա Իսա-Շէյշլիի Թրամուէյից։ Թիւ 65 և 97, Ղալաթիա։ 681

ՇԻՐԲԷԹԻ ԽԱՑՐԻՑԷԻ

ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՒՊԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿԸ

1889 Նոյեմբեր 2 Հինգշաբթի օրէն սկսեալ մինչև յետոյ տնօրինութիւն

(Բացի կիրակի օրերէն) Եւրոպայեան նպէրէն կամուրջ ելնող շոգենաւոց երթեւեկութիւնք

Թ.

2 15 Նէնիմ. Մէզպրդ. Պէյիւք. Թարպ. Նէնիք Պոյմ. Ր. Հիսար (Ամրավանտագիրի շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 18
3 — Նէնիմ. Մէզպ. Պեզ. Թարպ. Նէնիք Միրի. Պոյմ. Ր. Հիսար [Ամրավանտագիրի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի բացի ուրբաթէ] 17
2 50 Ր. Ա. Գալատա Մէզպ. Պեյոյ. Թարպ. Պեյգօղ Գանտիլի [Գանտի. շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. ուր. օրերը Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գէյ Պէշիք] 20
3 45 Նէնիմ. Մէզպրդ. Պեյոյ. Թարպ. Նէնիք Պեշեն. Միրկ. Պոյմ. Ր. Հիսար Պէշէք (Ամավ. գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի. Ուրբաթ օրերը ժամ. 3 3ին մեկնի) 21
4 45 Նէնիմ. Մէզպ. Պեյ. Թարպ. Նէնիք. Պեշեն. Միրկ. Պոյմ. Ր. Հիսար. Պէշէք Ամավ. Գիւղ. Սրթ Պէշիք. 34
6 — Նէնիմ. Մէզպ. Պեյիւք. Թարպ. Նէնիք. Սպէն. Միրկ. Պոյմ. Ր. Հիսար Պէշէք Ամավ. Գիւղ. Սրթ. Պէշիք 25
7 — Նէնիմ. Մէզպրդ. Պեյիւք. Թարպ. Պեյգօղ Բաշպ. Նէնիք. Միրկ. Գանդրմ. Ր. և Ա. Հիսար Գանտիլ Ամավ. Զէնկ. Պեյլէր. Սրթ.աք. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ. 2
8 15 Ա. Ս. Գալատա Նէնիմ Մէզպրդ. Պեյ. Թարպ. Նէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պէշէք Ամավ. Գուզ. Սրթ. Պէշիք. 21
10 — Մէզպրդ. Պեյ. Թարպ. Նէնիք. Միրկ. Ր. Հիսար Ամավ. Սրթ.աք. Պէշ. 34

Ամավանտագիրի կամուրջ ելնող շոգենաւ

2 15 Ամավ. Գուզ. Սրթ. Պէշիք. 2
2 15 Սեպէր. Սպէն. Պոյմ. Ր. Հիսար Պէշէք Ամավ. Գուզ. Սրթ. Պէշիք. 19
2 40 Պէշէք Ամավ. Գուզ. Սրթ. Պէշիք. 19
3 10 Ր. Հիսար Պէշէք Ամավ. Գուզ. Սրթ. Պէշիք. 25
3 45 Ր. Հիսար Պէշէք Ամավ Գուզ. Սրթ. Պէշիք[մեր Գաղ. 34
4 15 Ր. Հիսար Պէշէք Ամավ. Գուզ. Սրթ. Պէշ. (Բացի Ուրբաթէ) 23
4 45 Պէշիք Ամավ. Գուզ. Սրթ. Պէշիք. Գաղ. (Ուրբաթ օրերը 4 30ին և Գաղ. չպիտի հանդիպի) 28
10 50 Ր. Հիսարէն ուղղակի կամուրջ. 25
11 20 Պէշէքէն ուղղակի կամուրջ (բացի ուրբ). 2

Ամավանտ նպէրէն կամուրջ ելնող շոգենաւ

2 15 Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզ. 33
2 20 Պէյգօղ Բաշպ. Զուլուգ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտ. (Գանտ. պիտի հաղորդ.) 23
3 — Պէշէք Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիքթաշ 28
3 30 Պէյգօղ Բաշպ. Զուլուգ. Գանդ. Ա. Հիսար Կանոյ [Գանտ. պիտի հղրդ. Ուրբաթ օրերը Վան. Զէնկ. Պէյլ. Գուզ. Պէշիք.) 20
4 15 Գանտ. Վանիք. Զէնկիլ. Պեյլէր. Գուզ. Պէշիք (Բացի ուրբաթէ) 18
5 — Գանտ. Վանիք. Զէնկիլ. Պեյլէրպ. Գուզ. Լուսիւտար (Բացի ուրբաթէ) 17
5 15 Պէյդ. Լաչպ. Զուլուգ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտի. Վանիք. Զէնկ. Պեյլ. Գուզ. Պէշիք 19
6 45 Մերկ. Ր. Ա. Հիսար Գանտ. Ամավ. Զէնկ. Պէյլ. Սրթ. Գուզ. Պէշիք. Իւսկ 20
9 15 Պէշիւք. Թարպկիս Պեյլ. Ռաչպ. Զուլ. Գանդ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Զէնկ. Պէյլ. Գուզ. Իւսկիւտար 28
10 20 Գանտ. Զէնկ. 28
11 — Գուզ. Զէնկ. ուղղակի կամուրջ (Բացի Ուրբաթէ) 19

(Բացի կիրակի օրերէն) կամուրջէն եւրոպայեան նպէրէն երթեւեկողաց ժամերը

Թ.

3 — Պէշիք. Սրթաք. Գուզ. Ամավանտ ք. Պէշէք Ր. Հիսար Նէնիք. Թարպ. Պեյ. Մէզպրդ. Նէնիմ. 33
3 35 Գասպաշ. Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Սրթ. Պէշլէր. Զէնկէլ. Ամավ. Գանտի. Ա. և Ր. Հիսար Գանտիլ. Միրկ. Նէնիք. Բաշպ. Պեյգ. Թարպ. Պեյ. Մեզ. Նէնիմանայլէ 2
4 20 Պէշիք. Սրթ. Գուզ. Ամավ. Պէշէք Ր. Հիսար Պոյմ. Նէնիք. Թարպ. Պեյգ. Մէնար Նէնիմ. 25
5 15 Իւսկ. Պէշիք. Գուզկ. Սրթաք. Պէյլ. Զէնկ. Ամավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Գանտ. Մերկ. 20
6 — Կասպաշ. Պէշիք. Սրթաք. Գուզ. Ամավ. Պէշէք. Ր. Հիսար Մերկ Սպէն. Նէնիք. Պեյգ. Թարպ. Պեյ. Մէզ. Նէնիմ. և Գասպաշ 21
7 — Պէշիք. Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Ամավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար Մերկ Նէնիք. Պեյգօղ Թարպ. Պեյգիւք. 28
8 30 Պէշիք. Սրթ. Ամավ. Պեզ. Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Թարպ. Մեզար. Պեյ. 34
9 30 Պէշիք. Սրթ. Ամավ. Ր. Հիսար Մերկ. Նէնիք. Պեյգօղ Թարպ. Պեյգիւք. Մեզարպ. Նէնիմ. [Բացի ուրբաթէ] 21
10 30 Ր. Հիսար Պոյմ. Մերկ. Սպէն. Նեանիք. Թարպ. Պեյգիւքարեր. Մեզար. Նէնիմ. 18
11 20 Նէնիք. Թարպ. Պեյգ. Մեզպ. Նէնիմ. 21
11 35 Պէշէք Ր. Հիսար Պոյմ. Մերկ. Սպէն. Նէնիք. 19

Գոմարքէն Արեւելեան երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

8 45 Ուղղակի Պէշէք (Ուրբաթ օրերը վկ) 23
4 15 Ուղղակի Պէշէք (Բացի ուրբաթէ) 28
9 55 Պէշիք. Սրթ. Գուրուչ. Ամավ. Պեզ. Ր. Հիսար (Վարտար երեսը շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 25
10 30 Պէշիք. Սրթ. Գուր. Ամավ. Պեզէք 2
11 15 Գաղ. Պէշիք. Սրթ. Գուր. Ամավ. Պեզէք Ր. Հիսար. Պոյմէրը. 28
11 40 Պէշիք. Սրթ. Գուրուչ. Ամավ. Պեզէք [Բացի ուրբաթէ] 25
12 — Պէշիք. Սրթ. Գուր. Ամավ. 2

Կամուրջէն Ասիական նպէրէն երթեւեկող շոգենաւոց ժամերը

8 50 Իւսկ. Գուզկ. Պէյլ. Զէնկ. Վանիք Գանտ. Ա. Հիսար Գանտ. Զուլուգ. Բաշպ. Պեյգ. 19
8 40 Ուղղակի Գանտիլի [Բացի ուրբաթէ] 18
4 25 Ուղղակի Գանտիլի (Բացի ուրբաթէ) 17
9 25 Պէշիքթաշ. Գուզկունճէ. Պեյլէր. Զէնկ. Վանիք. Գանտի. (Գանտիքի գացող շոգենաւին հետ պիտի հաղորդակցի) 28
10 5 Գանտիլի Ա. Հիսար Գանտ. Զուլ. Բաշպ. Պեյգ. Թարպ. Մեզարպ. Գանտիքներ (Ուրբաթները Պեյգիւքա.) 17
10 40 Իւսկ. Գուզ. (Բացի ուրբաթէ) 19
10 45 Պեշիքթաշ. Գուզկունճ. Պեյլեր. Զէնկիլ. Վանիք. Գանտ. Պեշիք (Ուրբաթի օրերը Իւսկ. Գանտ. Վարտարի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի) 33
11 20 Գանտիլ. Ա. Հիսար Գանտիքէ. Զուլ. Բաշպ. Պեյգօղ (Ուրբ. օրերը 11 25) 28
11 45 Գաղաք. Գուզ. Պեյլ. Զէնկ. Վանիք. 34

ԻՍԼԱՄԱԿԱՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

Իսկիւտարէն կամուրջ — Կամուրջէն Իսկիւտար

— —	— —	— —	— —
— —	6 25 Պէշիք	— —	— —
— —	7 5	*2 30 Պէշիք.	8 15
— —	8 5 վ.ոսփ.	3 —	9 5
— —	8 20 Պէշիք	3 50 վ.ոսփ	9 50
2 — *	9 —	3 45 Պէշիք.	10 10 Պէշիք
2 30 Պէշիք.	9 30	4 15	10 30 Ֆէրդ.
3 —	10 — Ֆէրդ.	4 30 Ֆէրդպօթ	10 40 Գ.Գ
3 30	10 20 Պէշիք	5 15 վ.ոսփ.	11 —
3 45 Ֆէրդ.	10 50	5 25	11 20 Ֆէրդ.
4 20	11 — Գուզկ.	5 45 Պէշիք	11 20
4 50	11 10 Ֆէրդ.	6 15 Ֆէրդպօթ	11 50
5 30 Ֆէրդ.	11 20	6 20	11 55 Գ.**
5 35 վ.ոսփ	11 40	7 5	12 5
6 —	12 5	— —	— —
— —	— —	— —	— —

ԿԻՐԱԿԻ ԵՒ ՈՒՐԲԱԹ ՕՐԵՐ

— —	6 25 Պէշիք	— —	7 5
— —	7 5	— —	8 15 Պէշիք.
— —	**8 — վ.ոսփ.	2 35	9 5
2 15	8 20 Պէշիք	3 50 վ.ոսփ	9 45
3 — Պէշիք.	9 — Պէշիք	3 — Պէշիք	10 10 Պէշիք
3 40	9 30	3 45 Պէշիք	10 30 Ֆէրդ.
3 45 Ֆէրդպօթ	10 — Ֆէրդ.	4 30 Ֆէրդպօթ	10 40
4 20	10 10 Պէշիք	4 40	11 20 Ֆէրդ.
5 5	10 40	5 15 վ.ոսփ.	11 20
5 30 Ֆէրդպօթ	11 10 Ֆէրդ	5 20	11 40
*5 35 վ.ոսփ.	11 10	5 45 Պէշիք.	12 5
6	11 40	6 15 Ֆէրդպօթ	— —
— —	12 5	6 40	— —

* Այս երթեւեկութիւնն Հրեից ազգերուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի։
** Բացի կիրակի օրերէն։

ՀԱՐԻՄ ԻՍԼԷԼԻՍ ԵՐԹԵՒԵԿՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐ

ԹԱՑ ԻՍԼԱՄԱՔ ՕՐԵՐԷՆ

8 30 Հարեմէն Սալանտ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 45 » » (Կիր. օրերը ժ. 5 15)
10 40 » » (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 25 » » (Կիրակի օրերը ժ. 10 45ին)
3 — Կամուրջէն Հարեմ Սալանտ (բաց ի կիրակի օրերէն)
4 15 Կամուրջէն Հարեմ անտի Սալանտ (Կիր. օրերը ժ. 5)
10 10 Կամուրջէն Հարեմ անտի Սալանտ (բաց ի կիրակի օրերէն)
11 10 Կամուրջէն Հարեմ անտի Սալանտ (Կիրակի օրերը ժամ. 10 30 մ.)

ԻՍԿԱԿԻՈՒՂԻ ՍԻՐԲԷՃԻ ԻՄԿԷԼԻՍԻ ԵՒ ԳԱԼԱՊԱՅԷՆ ՄԻՋԵՒ ԿԱՒՆԱՔԱՂ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ԺԱՄԵՐԸ

8 45 Իսկիւտարէն Գալատայ Սիրքէճի
5 30 Իսկիւտարէն Սիրքէճի
10 — Իսկիւտարէն Սիրքէճի
11 10 » Գալատայ (Եկեղի գիւղի շոգ. հետ պիտի հաղորդակցի)
4 30 Սիրքէճէն Իսկիւտար
6 15 Սիրքէճէն Գալատայ Իսկիւտար
10 30 Սիրքէճէն Իսկիւտար
11 20 Գալատայէն Իսկիւտար

* Այս երթեւեկութիւնը Հրեից ազգերուն, և շաբաթ օրերը Գուզկ. չպիտի հանդիպի։
* Բացի ի Ուրբաթ օրերէն։

Ծան.—Օգը մթագոյա եղած ատեն, շոգենաւը իրենց գնալու տեղը պիտի ճանչնան։

Դ Ե Ղ Ջ Ե Ր Մ Ի Ե Ի Տ Ե Ն Դ Ի Ց

Տոքթոր Այէբի Ջերմային հիւանդութեանց այս դեղն՝ որ անխառն բաղադրութիւն մի է զուտ բուսեղինաց, է գառնահամ և ապգու կազդուրիչ ամեն տեսակ ֆիզիկական խանգարմանց, որ յառաջ կուգան ապխաստուտ չայրերու ներքոյ կամ մայից վատ ու ապականեալ օդերէն, որուն օգտակարութիւնը և ապաքինիչ ստոյգ յատկութիւնը երաշխաւորեալ է նորա անհամար արդեանցը ստոյգ գիտութեանցն։ Այս ֆիզիկական խանգարումներն յառաջ կուգան օդին մէջ լողացող թունաւոր անշնչութիւնի նիւթոց միջոցաւ, որք թոքերն անցնելով կը մտնեն արեան մէջ, կը խանգարեն լեարդը, և յառաջ կը բերեն սեսակ տեսակ ջերմեր և տենդեր, և որեան թունաւորումն, որոց աս անունները ոսուած է. ջերմն և սարսուռ, թարգուն ջերմ, պարբերական ջերմն, ընդհատեալ ջերմն, մաղձային տենդ և հրատապ տենդեր։

Թունաւորեալ օդերէ պատճառեալ հիւանդութիւնը կը պատահին այն տեղեր ուր մէնլորտը ապականեալ և թունաւորեալ է ճահիճներէ կամ ճախճախուտ վայրերէ բուրեալ ժահահոտ նիւթերով, կամ բաց ադբանոցներէ և ականներու ծակտիկներէն ելած թունաւոր կազերով, զորս մարդի կը ծծեն շնչառութեամբ։

Այէբի ջերմի ու տենդից դեղն կը թեթեւացնէ այդ թունաւոր նիւթոց կամ կազերու ազդեցութիւնը և դուրս կը վանէ զայն մարմնոյն մէջէն, որոյ գործածութիւնն սուտ գապպէս անվտանգ և անվնաս է և օգուտն սատգ, միայն թէ տրուած հրահանգին համեմատ գործածուի։ Կը ծախուի Մինեան և ընկերաց Ամերիկեան վաճառատան մէջ ի Ղալաթիա Կոստանդնուպոլսոյ։ 188

Ի Ն Ս Ի Ր Ա Ն Ք

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻ